Έν Ὀλύμπῳ

Τριμηνιαίο ηλεκτρονικό περιοδικό

ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ
«ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ, ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ»

Αριθμός Τεύχους: 4, Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2017
Ηλεκτρονική διεύθυνση: www.enolympo.gr

- Δρώμενα του Δικτύου
- Ιστορικά θέματα
- Καλλιτεχνικά θέματα
- Κοινωνιολογικά θέματα
- Λαογραφικά θέματα
- Παιδαγωγικά θέματα
- Λογοτεχνικά θέματα
- Σατιρικά θέματα
- Υγεία, Οικολογία, Περιβάλλον

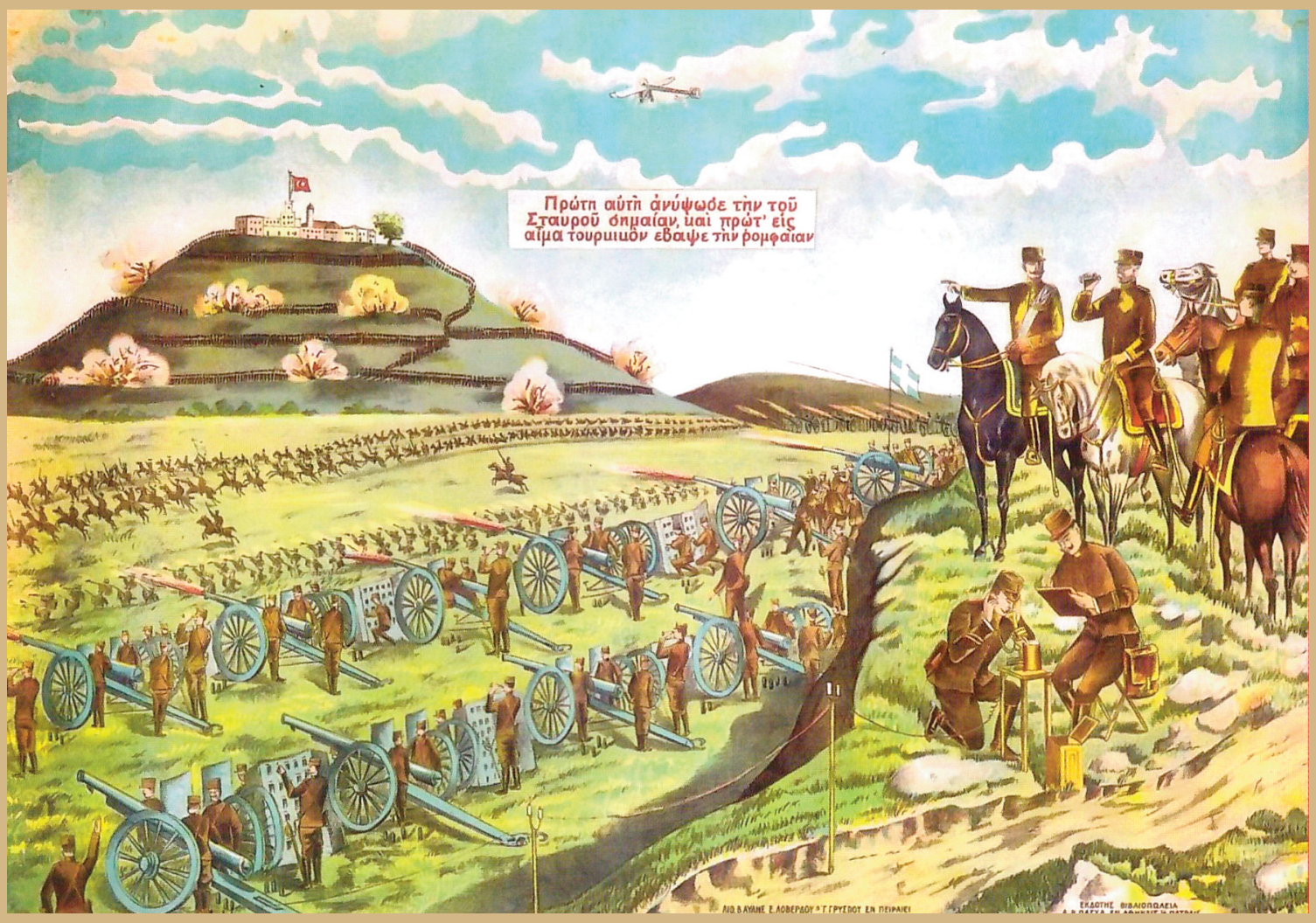

Ο διάδοχος Κωνσταντίνος και το Γενικό Επιτελείο Στρατού στον Προφήτη Ηλία στα Αραδοσίβια, από όπου επιβλέπουν την Μάχη της Ελασσόνας (6-10-1912)

Εν Όλύμπῳ

τριμηνιαίο ηλεκτρονικό περιοδικό

Ιδιοκτησία:
Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας,
Εκδότης: Κων/νος Σαχινίδης, Πρόεδρος του Δικτύου
Έδρα: Ελασσόνα, 6ης Οκτωβρίου 84, 40200
Διεύθυνση Σύνταξης:
Ελένη Μπλιούμη
Συντακτική Επιτροπή:
Βασίλης Ζαρζώνης
Ελένη Μπλιούμη
Σπύρος Μπούμπας
Κορίνα Πάντου
Ευαγγελία Ράπτου
Κων/νος Σαχινίδης
Φιλολογική επιμέλεια:
Ευαγγελία Ράπτου
Δημιουργική επιμέλεια-Σελιδοποίηση:
Μαρία Μοσχογιάννη
Ηλεκτρονική υποστήριξη:
Αθανάσιος Αδάμου
Αθηνά Βαρσαμή
Τεχνική υποστήριξη:
Σταύρος Σαχινίδης
Νομική Σύμβουλος:
Αναστασία Χαιρετίδου
Πληροφορίες:
Κων/νος Σαχινίδης 6973591587
ksachinides@yahoo.gr
Ελένη Μπλιούμη 6976832232
mparasio@otenet.gr
Ευαγγελία Ράπτου, 6972857733
raptoueva@yahoo.gr
Διεύθυνση: 6ης Οκτωβρίου 84
40 200 Ελασσόνα
Σημείωση σύνταξης:
- Επιτρέπεται η ελεύθερη άντληση στοιχείων, αρκεί να αναφέρεται η πηγή και ο συγγραφέας
- Οι συγγραφείς των άρθρων φέρουν την ευθύνη για τις απόψεις τους

Από Καλοκαίρι... Φθινόπωρο

Ένας κύκλος κλείνει, ένας νέος ξεκινά. Το φθινόπωρο ανοίγει τις πύλες του και μας περιμένει, ενώ το καλοκαίρι φεύγει αποχαιρετώντας μας, με το ολόγιομο φεγγάρι του Αυγούστου.

Η διάθεση αλλάζει, ο γρήγορος ρυθμός ζωής και η καθημερινή ρουτίνα επιστρέφουν, ενώ ο καλοκαιρινός ήλιος παραχωρεί τα ηνία στα πρώτα σύννεφα, στους αέρηδες, στα πεσμένα φύλλα και τις χαμηλές θερμοκρασίες.

Οι υποχρεώσεις όλων βγαίνουν από το συρτάρι, και στη θέση τους μπαίνουν οι καλοκαιρινές αναμνήσεις, ενώ οι πρώτες ακολουθούν σιγά σιγά το δρόμο για την πραγμάτωσή τους.

Χαρούμενες φωνές γεμίζουν τα άδεια έως σήμερα προαύλια των σχολείων και οι μικροί νεοφερμένοι μαθητές πλησιάζουν δειλά για το άκουσμα του πρώτου κουδουνιού. Για ό- λους η νέα σχολική χρονιά ξεκινά με προσδοκίες, στόχους και αισιοδοξία!

Μία παράξενη γεύση και μια γλυκιά μελαγχολία συνοδεύει το κάθε φθινόπωρο. Ίσως σ' αυτό συμβάλλει η μουντή φορεσιά της φύσης, η μέρα που μικραίνει, η αλλαγή του καιρού και τα δάκρυα της βροχής, ίσως ακόμη και η κατάθεση της ξενοιασιάς μας, έτσι απλά, χωρίς ό-ρους...

Το πέρασμα στο φθινόπωρο οδηγεί τις σκέψεις μας σε προγραμματισμούς, ελέγχει την πραγμάτωση των στόχων μας, δίνει ώθηση στα όνειρά μαςκαι ξεκινά οτιδήποτε νέο.

Όπως από κάθε κεφάλαιο που ανοίγει προσδοκάς κάτι, το ίδιο προσδοκάς και από τη φύση και την αλλαγή των εποχών. Και η φύση απλόχερα, χωρίς περιστροφές, σου προσφέρει την ομορφιά της, τα χρώματά της, το άρωμα του βρεγμένου εδάφους της, τα ακούσματά της και, φυσικά, το πρώτο χουχούλιασμα

κοντά στο αναμμένο τζάκι. Τι άλλο να περιμένει κανείς; Πόσο πιο ανώδυνα θα μπορούσε να γίνει η μετάβαση από τη μία εποχή στην άλλη;

Ας χαρούμε λοιπόν αυτή τη γλυκιά αλλαγή για άλλη μία φορά, ας δεχτούμε το νέο και ας κλείσουμε στην αγκαλιά μας το παλιό, που τις κρύες μέρες του χειμώνα, με ένα γρήγορο σουλάτσο στο παρελθόν, με απέραντη αγάπη και νοσταλγία θα το αναζητήσουμε και θα το αναπολήσουμε.

Ελένη Μπλιούμη, Εκπαιδευτικός

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

✓ Από Καλοκαίρι...Φθινόπωρο, της Ελένης Μπλιούμη 2
✓ Τραγούδια ιστορικής μνήμης των πρώτων ημερών των Βαλκανικών πολέμων, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα 3
✓ Η απελευθέρωση των Αραδοσιβίων στις 5 Οκτωβρίου 1912, του Κώστα Σαχινίδη 4
✓ Επέτειος για την απελευθέρωση των Αραδοσιβίων από τους Τούρκους 5
✓ Η πίστη των Αρχαίων για τον θάνατο και την ψυχή, του Σπύρου Μπούμπα 6
✓ Αριστοτέλης, ο ιδρυτής της Πολιτικής Επιστήμης 8
✓ Η νοημοσύνη του ανθρώπου, της Νίκης Σερσέμη-Κυριακίδου 9
✓ Ξέρετε γιατί το λέμε έτσι; της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα 9
✓ Ιωσήφ Πουρσανίδης. Ένας πρεσβευτής της χώρας μας στην Ολλανδία, του Βασίλη Ζαρζώνη 10
✓ Κάψιμο του παραδοσιακού φούρνου 10
✓ Το μπακάλικο, της Ελένης Μπλιούμη 11
✓ Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας 12
Παρουσίαση Βιβλίου του Αθανασίου Μπαντέ «Ο Αριστοτέλης και η γέννηση της πολιτικής επιστήμης»
Εκδρομή στην Παναγιά Σουμελά, στην Βεργίνα και στη Νάουσα
Λαϊκό-Δημοτικό γλέντι στην Ελασσόνα
✓ Εσείς παιδιά απ' τον Όλυμπο, του Σάκη Δαρδούμπα 12
✓ Ποιητικές σελίδες.....13
Πραγματικότητα, της Κορίνας Πάντου
Του Πόντου τα μαρτύρια, του Αλέξανδρου Παρλάντζα
✓ 5ο Πανελλαδικό Φεστιβάλ Ποντιακών χορών 14
✓ "Ζωή και κότα... με χαβίτς και με κορκότα!!!", μια πρωτότυπη ποντιακή επιθεώρηση 15
✓ Παρουσίαση του βιβλίου του Βαγγέλη Αυδίκου «Οι τελευταίες πεντάρες» 16

Τραγούδια ιστορικής μνήμης των πρώτων ημερών των Βαλκανικών πολέμων

Πέρασαν ήδη 105 χρόνια από την ημέρα απελευθέρωσης της πόλης μας από τον τουρκικό ζυγό και 104 χρόνια από την επίσημη λήξη των Βαλκανικών πολέμων. Τα χρόνια αυτά η ποιητική μούσα τα συνόδευσε και τα αποθανάτισε. Στο σημερινό φύλλο θα γίνει μια προσπάθεια να παρουσιαστούν κάποια από αυτά τα άσματακαι να δοθούν μερικά στοιχεία της ταυτότητάς τους. Άλλοτε αυτοσχέδια, άλλοτε προσωπικές δημιουργίες, όλα, ωστόσο, είναι ξεσπάσματα χαράς και περιγράφουν την ατμόσφαιρα εθνικής έξαρσης, όταν οι νίκες του ελληνικού στρατού διαδέχονται η μια την άλλη και υπόσχονται την υλοποίηση αλλοτινών οραμάτων και προσδοκιών.

της **Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα**
Δρ. Παν. Αιγαίου, Φιλόλογος

Ο αείμνηστος συμπολίτης μας Αλέξανδρος Κελέσης έλεγε συχνά ότι τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας και τις τελευταίες ώρες της ζωής της Τουρκίας οι κάτοικοι στο Λιβάδι, στην Τσαριτσάνη, την Βερδικούσια, την Καρυά και γενικά στα σχολεία της περιοχής μας και της Μακεδονίας τραγουδούσαν το τραγούδι «Ω, λυγερόν και κοπτερόν σπαθί μου». Σύμφωνα με τα λεγόμενα της μητέρας του, το τραγουδούσαν τα χρόνια που εκείνη πήγαινε σχολείο στο Λιβάδι. Μάλιστα, μετά τη νικητήρια μάχη του Σαρανταπόρου, η τάξη της κατέβηκε στο Χάνι του Χατζηγώγου και το τραγούδησαν στον διάδοχο βασιλιά Κωνσταντίνο.

Ο ίδιος το είχε δημοσιεύσει στην τοπική εφημερίδα Έκδοση πριν 13 χρόνια. Έψαξα και βρήκα το τραγούδι ολόκληρο, όπως τυπώθηκε σε τυπογραφείο της Αθήνας στο βιβλίο «Πανελλήνιος Ανθολογία ήτοι απάνθισμα των εκλεκτοτέρων ελληνικών ποιημάτων» του Δημητρίου Κ. Κοκκινάκη «Εν Αθήναις Εκ του τυπογραφείου Α. Ζ. Διαλησμά 1899», και σας το παρουσιάζω:

Ω, λυγερόν και κοφτερόν σπαθί μου,
και συ, τουφέκι, φλογερόν πουλί μου!
Εσείς τον Τούρκον σφάξατε,
τον τύραννο σπαράξατε,
Ν' αναστηθ' η Πατρίς μου,
να ζήση το σπαθί μου!
Σπαθί μου, σαν σ' ακούω να γλιγγλίζης,
και συ, μαύρον τουφέκι, να βομβίζης.
Να στρώνονται Τούρκων κορμιά
Αλλάχ! να σκούζουν τα σκυλιά.
Αυτ' είν' η μουσική μου
που τέρπει την ψυχή μου!
Στον ουρανόν αστράπτει και βροντάει
βροχή, κατακλυσμός, βοριάς φυσάει.
Κ' εγώ γυρίζω στα στενά,
και αναβαίνω τα βουνά.
Ν' αναστηθ' η Πατρίς μου,
να ζήση το σπαθί μου!

Μελοποιημένη κυκλοφορεί η πρώτη στροφή και ακολουθούν οι στίχοι:

«Για της πατρίδος την ελευθερία, για του Χριστού την πίστη την αγία,
για αυτά τα δύο πολεμώ, με αυτά να ζήσω επιθυμώ
και αν δεν τα αποκτήσω τι με οφελεί να ζήσω».

Ο Δ. Κοκκινάκης είναι λόγιος και εκδότης, γεννηθείς στη Χίο το 1781. Από νωρίς έδειξε ζωηρό ενδιαφέρον για τα γράμματα και τη λογοτεχνία. Εκτός των άλλων, συνέταξε ή μετέφρασε διάφορα σχολικά εγχειρίδια και συνέθεσε πατριωτικούς θούριους που απέκτησαν μεγάλη δημοτικότητα, ανάμεσα στους οποίους και το παραπάνω τραγούδι, γνωστό πλέον ως «Ω λυγερόν και κοπτερόν σπαθί μου».

Οι Έλληνες το είχαν ως άτυπο εθνικό ύμνο, πριν και μετά την καθιέρωση του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν» του Δ. Σολωμού ως Εθνικό μας Ύμνο το 1865, καθώς οι στίχοι του εμπεριείχαν το όραμα της ελευθερίας. Το τραγούδι αυτό κυκλοφορούσε και στα μέρη του απόδημου ελληνισμού. Τραγουδήθηκε τουλάχιστον μέχρι το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων.

Η λαμπρή νίκη του στρατού μας στο Σαραντάπορο τραγουδήθηκε με τους παρακάτω στίχους:

Βροντούν τα όρη, τα βουνά, κάτω στην Ελασσόνα,
πέρα στο Σαραντάπορο πέφτουν πολλά κανόνια.
Τα ρίχνουν Ελληνόπουλα, παιδιά ανδρειωμένα,
για να ξυπνήσουν ήρωες απ' το εικοσιένα.
Ξύπνα Δεσπότη Γρεβενών, να ιδής τη λευτεριά σου,
να ιδής σημαία Ελληνική, που στέκει στα βουνά σου.
Δεν θα ξυπνήσεις άραγε, Δεσπότη ανδρειωμένε,
να ιδής στα Σέρβια τη σφαγή, παπάδες αγιασμένοι,
που κείτονται σαν τα τραγιά, στο αίμα βουτηγμένοι.

Όπως φαίνεται από τον 5ο στίχο, το τραγούδι αναφέρεται στον Δεσπότη των Γρεβενών. Τα Γρεβενά απελευθερώθηκαν την 15η Οκτωβρίου 1912. Για τον λόγο αυτό σας παραθέτω κάποιος στίχους, σχεδόν ίδιους με τους στίχους του παραπάνω τραγουδιού. Στίχοι που η λαϊκή μούσα έψαλλε όταν μετά από χρόνια κυμάτιζε στην περιοχή υπερήφανα ή Γαλανή Σημαία του Σταυρού:

Ξύπνα, Δεσπότη Γρεβενών να ίδής τα Θαύματά σου να ίδής τα 'Ελληνόπουλα τριγύρω στα χωριά σου. Ξύπνα, δεσπότη Γρεβενών, να ίδής τη λευτεριά σου, να ίδής τη Γαλανόλευκο μέσα στα Γρεβενά σου.

Μια άλλη παραλλαγή παρουσιάζεται στο παρακάτω τραγούδι και συγκεκριμένα στο δεύτερο και τρίτο τετράστιχο:

Στο Δεσπότη Γρεβενών Αιμιλιανό

Βροντούν τα όρη, τα βουνά, κάτω στην Ελασσόνα
πέρα στο Σαραντάπορο, πέφτουν πολλά κανόνια,
τα ρίχνουν τα Ελληνόπουλα, παιδιά αντρειωμένα
για να ξυπνήσουν ήρωες από το εικοσιένα.

Ξύπνα, Δεσπότη Γρεβενών, να ιδείς τη λευτεριά Σου.

(Συνέχεια στη σελίδα 7)

Η απελευθέρωση των Αραδοσιβίων στις 5 Οκτωβρίου 1912

Στον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1912, τα Αραδοσίβια απετέλεσαν μια από τις δύο αφετηρίες της επίθεσης του ελληνικού στρατού κατά των οχυρωμένων στην Ελασσόνα Οθωμανών. Η άλλη αφετηρία ήταν η περιοχή της Μελούνας και της Τσαριτσάνης.

Του **Κώστα Γ. Σαχινίδη,**
δρα Κοινωνιολογίας & Πολιτικού Επιστήμονα

Κατά την πρώτη ημέρα του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου, στις 5 Οκτωβρίου, η ΙΙη Μεραρχία της Στρατιάς Θεσσαλίας, με επικεφαλής τον Συνταγματάρχη Κωνσταντίνο Καλλάρη και εμπροσθοφυλακή το 1ο και το 3ο ΣΠ, προχώρησε προς τη συνοριακή γραμμή και κατέλαβε τη διάβαση του Προφήτη Ηλία και την περιοχή Μπουγάζι Τυρνάβου. Οι δυνάμεις της ΙΙης Μεραρχίας, παρά τη σθεναρή αντίσταση της τουρκικής φρουράς που συνάντησαν στο φυλάκιο Λοφάκι ή Λοσφάκι, στο ύψωμα Παπαλίβαδο και στο χωριό Λεύκη (Σκόμπα), προχώρησαν και εδραιώθηκαν εκεί.[1]

Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων αυτών πραγματοποιήθηκαν από ελληνικό στρατιωτικό αεροπλάνοαναγνωριστικές πτήσεις πάνω από τις εχθρικές γραμμές και από την περιοχή Λεύκης-Τσαριτσάνης.

Συνεχίζοντας, την ίδια ημέρα, την προέλασή της προς την Ελασσόνα η ΙΙη Μεραρχία, αφού απελευθέρωσε το χωριό Σκόμπα (Λεύκη), προχώρησε προς το ύψωμα Ας Ομπά (στο Στεφανόβουνο) και απελευθέρωσε τα Αραδοσίβια.[2]

Η πορεία του στρατού σταμάτησε στα Αραδοσίβια και το 3ο ΣΠ διανυκτέρευσε κοντά στο χωριό Σκόμπα, ενώ το 1ο ΣΠ στο ύψωμα Παπαλίβαδο. Από τις μικροσυγκρούσεις των Ελλήνων με τους Τούρκους, που έγιναν εκείνη την ημέρα στους συνοριακούς σταθμούς και από τις αψιμαχίες που έγιναν με τις ανιχνευτικές μονάδες του τουρκικού Ιππικού στα βορειοανατολικά της Σκόμπας και ανατολικά του Δομενίκου υπήρξαν και ορισμένες απώλειες με 4 νεκρούς και 8 τραυματίες.[3]

Το πρωί, της 6ης Οκτωβρίου, το 3ο Σύνταγμα μετακινήθηκε στη Σκόμπα όπου και εγκαταστάθηκε αρχικά ο διάδοχος Κωνσταντίνος με το Επιτελείο.

Κατόπιν, το Γενικό Στρατηγείο προωθήθηκε στο ύψωμα 842, νότια του χωριού Στεφανόβουνου, απ' όπου είχε την πλήρη εποπτεία της μάχης της Ελασσόνας, που διεξήγετο από την Ιη και την ΙΙη Μεραρχία. Τα στρατιωτικά νοσοκομεία εγκαταστάθηκαν αρχικά στη Γαλανόβρυση και στο Στεφανόβουνο (Ασόμπα) και μετά τη μάχη στην Ελασσόνα.[4]

Συνεχίζοντας την προέλασή του προς την Ελασσόνα ο ελληνικός στρατός, πέρασε πάνω από τη γυμνή ράχη του λόφου Τσιάρα, που βρίσκεται πάνω από τα Αραδοσίβια και από όπου φαίνεται ο κάμπος της Ελασσόνας και ο Κάτω Όλυμπος με δεξιά τους την Τσαριτσάνη.

Όπως αναφέρει στο ημερολόγιό του ο *Φ.Σ. Δραγούμης: "...Σε λίγο πέρασαν πηγαίνοντας προς την Ελασσώνα, καβαλάρηδες και τραγουδούσανε κλέφτικα...Οι πεζοί μας ταχτικότατα προχωρούσαν από όλες τις μεριές, προφυλαγμένοι όσο μπορούσαν από το έδαφος. Τα κανόνια μας πυροβολούσαν από το μέρος της Τσαρίτσανης και από πάνω από τις απότομες κατηφοριές πίσω απ' την Ελασσώνα στα πρώτα υψώματα του Ολύμπου, απαντούσανε τα τούρκικα... Ανυπομονούσαμε να φτάσουμε σ'ένα λόφο Νοτιοδυτικά της Ελασσώναςαπ'όπου θα μπαίναμε στη ζώνη της ενέργειας. Ακολουθούσαμε δρόμο χαμηλό αφού είχαμε περάσει τα χωριά Ορτά, Τσινέλ και Ραδοσίβια. Τούρκικα χωριά. Οι λίγοι χωριάτες που είχαν απομείνει εκεί φαίνονταν πανικοχτυπημένοι και τους αφόπλιζαν στρατιώτες δικοί μας. Ένας γέρος με σαρίκι και άσπρα γένια κάθονταν στην αυλή του τζαμιού, ατάραχος και ήσυχος. Δεχότανε τη μοίρα...".*[5]

Από τα Αραδοσίβια, οι δυνάμεις της ΙΙης Μεραρχίας κατευθύνθηκαν στον κάμπο της Ελασσόνας, όπου γινόταν πραγματική μάχη, και μπήκαν στην ζώνη «πυρός» του τουρκικού πυροβολικού, αλλά κινήθηκαν προς το ύψωμα Μαγούλα, προκειμένου να περάσουν στο Μοναστήρι της Ολυμπιώτισσας Παναγίας και να επιτεθούν στους αμυνόμενους Τούρκους.

Το 3ο ΣΠ κινήθηκε προς το χωριό Αετορράχη και στη συνέχεια προχώρησε και αυτό προς το ύψωμα Μαγούλα.

Προελαύνοντας, η ΙΙη Μεραρχία έφθασε σε ένα λόφο κοντά στη θέση Αλά Τεπέ της Ελασσόνας και πλαγιοκοπούσε συνεχώς τους Τούρκους με το πυροβολικό της. Ειδικότερα, το 7ο και το 1ο ΣΠ κινήθηκαν, ενισχυτικά, προς το ύψωμα Μαγούλα (δυτικά) και μαζί με το 3ο ΣΠ πέρασαν τον Ελασσονίτικο ποταμό, παρά τα έντονα πυρά του τουρκικού πυροβολικού που δέχθηκαν στον πεδινό χώρο, πριν από την Ελασσόνα. Τελικά, οι δυνάμεις της ΙΙης Μεραρχίας, αφού έδωσαν σκληρή μάχη με τις τουρκικές δυνάμεις, κατέλαβαν τα ΒΔ υψώματα της Ελασσόνας[6] και μαζί με τις δυνάμεις της Ιης Μεραρχίας απελευθέρωσαν την Ελασσόνα την ίδια ημέρα, δηλ. στις 6 Οκτωβρίου 1912.

Στη μνήμη των πολεμιστών της λευτεριάς του 1912, το Αγροτικό Εθνογραφικό Μουσείο Αραδοσιβίων και ορισμένοι κάτοικοι των Αραδοσιβίων έστησαν μνημείο ηρώων το 2017, όπου στις 5-10-2017 τελέστηκε για πρώτη φορά επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων.

Επέτειος για την απελευθέρωση των Αραδοσιβίων

Την επέτειο για την απελευθέρωση των Αραδοσιβίων από τους Τούρκους γιόρτασαν οι κάτοικοι των Αραδοσιβίων το πρωί της 5ης Οκτωβρίου 2017, στον ιστορικό τόπο του Προφήτη Ηλία, από όπου ο Διάδοχος Κωνσταντίνος και το Γενικό Επιτελείο Στρατού επέβλεπαν την μάχη της Ελασσόνας το 1912.

Η εκδήλωση διοργανώθηκε, για πρώτη φορά, από το Αγροτικό Εθνογραφικό Μουσείο Αραδοσιβίων, επειδή, μέχρι σήμερα, τα Αραδοσίβια ποτέ δεν συμπεριλήφθηκαν στο πρόγραμμα των εορταστικών εκδηλώσεων του Δήμου Ελασσόνας, παρά το γεγονός ότι στη μάχη της Ελασσόνας, εκτός από την Πρώτη Μεραρχία, συμμετείχε και η Δεύτερη Μεραρχία του ελληνικού στρατού, η οποία ξεκίνησε την μάχη, ταυτόχρονα με την Πρώτη, το πρωί της 6ης Οκτωβρίου, από τις παρυφές του Προφήτη Ηλία και του λόφου Τσιάρα, δηλαδή από τα Αραδοσίβια, και προχώρησε πολεμώντας προς την Ελασσόνα.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, η σεμνή τελετή άρχισε με Επιμνημόσυνη Δέηση για τους αγωνιστές του 1912, από τον ιερέα του ΣτεφανόβουνουΠαπαγιάννη και συνέχισε με εκφώνηση του πανηγυρικού της ημέρας από τον δρα Κώστα Σαχινίδη.

Ακολούθησε κατάθεσηστεφάνων και τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των πολεμιστών της λευτεριάς του 1912. Η εκδήλωση έκλεισε με τονΕθνικό Ύμνο, που τραγούδησαν όλοι μαζί οι παρευρισκόμενοι.

Μνημείο για τους πολεμιστές του 1912 στον Προφήτη Ηλία στα Αραδοσίβια

Στο τέλος της εκδήλωσης οι άνθρωποι του Μουσείου διένειμαν στους παρόντες το παραδοσιακό λουκούμι, όπως συνηθιζόταν παλαιότεραστο χωριόσε όλες τις εθνικές γιορτές.

Βιβλιογραφία προηγούμενης σελίδας:

1.1. *Γενικό Επιτελείο Στρατού, Επίτομη Ιστορία των Βαλκανικών πολέμων 1912-1913, Β, έκδ. Διευθύνσεως Ιστορίας Στρατού, Αθήνα 1988, σελ.36*

2. *Τζιλιβάκης Γ., "Ελασσώνα-Σαραντάπορο: η αρχή των θριάμβων", περ. Πόλεμος & Ιστορία, τεύχ.37, Αθήνα (Ιανουάριος 2001), σελ.55*

2.1. *Τα Αραδοσίβια ή Ραδοσίβια, στα τέλη του 19ου αι., ήταν ένα κονιαροχώρι (χωριό, όπου είχαν εγκατασταθεί Τούρκοι, τους οποίους αποκαλούσαν Κονιάρους επειδή προέρχονταν από την περιοχή του Ικονίου της Μ. Ασίας) με δύο οικισμούς, τον Ορτά μαχαλά και Ζεϊνέλ μαχαλά, οι οποίοι αργότερα μετονομάσθηκαν σε Γαλανόβρυση και Στεφανόβουνο αντίστοιχα (ΦΕΚ 306 Α-22-12-1927). Σύμφωνα με την εφημερίδα της Κωνσταντινούπολης "ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ" το 1885 το Ραδοσίβιον ή ΑσκάγκιοπαΖεϊνέλ μαχαλάς (Στεφανόβουνο) είχε 60 κατοίκους Χριστιανούς και 130 Οθωμανούς ενώ το Ραδοσίβιον ή Ασιάγκι-οπα Ορτά μαχαλάς (Γαλανόβρυση) είχε 70 κατοίκους Χριστιανούς και 140 Οθωμανούς. Οι ελληνικές οικογένειες ήταν βορειοηπειρωτικής προέλευσης, που είχαν εγκατασταθεί εκεί επειδή είχαν υποστεί διωγμούς από τους Τούρκους, (Αδάμου Γ., "Η Εκπαίδευση στην τουρκοκρατούμενη περιοχή Μητρόπολης Ελασσόνας", ό.π.).*

Όμως και εδώ υπήρχε μεγάλη καταπίεση των Τούρκων στους Έλληνες. Χαρακτηριστικό ήταν το γεγονός οτι το 1911, οι Χριστιανοί της Γαλανόβρυσης προσπαθούσαν να κτίσουν μια εκκλησία αλλά, παρά το οτι είχαν εξασφαλίσει σχετική άδεια από τον Σουλτάνο, οι Τούρκοι κάθε ημέρα γκρέμιζαν ότι έχτιζαν κατά τις νυχτερινές ώρες. Σημειώνεται οτι η προσπάθεια αυτή ολοκληρώθηκε αμέσως μετά την απελευθέρωση των Αραδοσιβίων (5-10-1912) και ο ναός λειτούργησε το 1913. (Παπανικολάου ΑΣΤ, Ιστορία Κοινότητος Γαλανοβρύσης, Γαλανόβρυση (13-1-1955), αδημοσίευτο).

2. *Βέλκος ΓΡ. Π., Η Επισκοπή Δομενίκου και Ελασσώνος, έκδ. Ιεράς Μητρόπολης Ελασσόνος, Ελασσόνα 1980, σελ.101*

3.1. *Γενικό Επιτελείο Στρατού, Επίτομη Ιστορία των Βαλκανικών πολέμων 1912-1913, Β, ό.π., σελ.36*

2. *Τζιλιβάκης Γ., "Ελασσώνα-Σαραντάπορο: η αρχή των θριάμβων", ό.π., σελ.55,56*

4.1. *Δραγούμης Φ. ΣΤ., Ημερολόγιο Βαλκανικοί Πόλεμοι, έκδ. ΔΩΔΩΝΗ, Αθήνα-Γιάννινα 1988, σελ.47*

2. *Γενικό Επιτελείο Στρατού, Επίτομη Ιστορία των Βαλκανικών πολέμων 1912-1913 , Α, έκδ. Διευθύνσεως Ιστορίας Στρατού, Αθήνα 1987, σελ.24*

3. *Αδάμου Γ., Επιμέλεια, Η Τσαριτσάνη, Κοινότητα Τσαριτσάνης, β· έκδοση, Τσαριτσάνη 1990, σελ.149*

5.1. *Δραγούμης Φ. ΣΤ., ό.π., σελ. 46, 47,48*

2. *Τα χωριά Ορτά, Τσινέλ και Ραδοσίβια αποτελούσαν ένα ενιαίο χωριό με τη γενική ονομασία Αραδοσίβια.*

6.1. *Γενικό Επιτελείο Στρατού, Επίτομη Ιστορία των Βαλκανικών πολέμων 1912-1913 , Α, ό.π., σελ.24*

2. *Γενικό Επιτελείο Στρατού, Επίτομη Ιστορία των Βαλκανικών πολέμων 1912-1913, Β, ό.π., σελ. 39*

3. *Καργάκος, Σ.Ι., Η Ελλάς κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους(1912-1913), Αθήνα 2012, σελ.44*

Η πίστη των αρχαίων για τον θάνατο και την ψυχή

Τον θάνατο, αρχικά, ο άνθρωπος τον λάτρεψε ως θεό. Μάλιστα, για να τον εξευμενίσει του προσέφερε θυσίες. Επειδή, όπως ο άνθρωπος διαπίστωσε ότι ήταν πολύ σκληρός και άτεγκτος και η σκληρότητά του με τίποτα δεν μαλάκωνε, έπαψε να του προσφέρει θυσίες. Στα έργα του Αριστοφάνους ο Θάνατος παρουσιάζεται «σκληρός», «αδυσώπητος», «μη μαλασσόμενος με δεήσεις ή θυσίες, ικεσίες ή προσφορές».

Οι επιγραμματοποιοί τον ονομάζουν «κακόν δαίμονα», «βαρύν», «άκριτον», «λυπηρόν», «βάσκανον», «αλόγιστον». Η πρώτη και αρχαιότερη εικόνα του θανάτου ήταν αυτή που βρέθηκε στη λάρνακα του Κυψέλου, στην οποία εικονιζόταν η Νύχτα -μητέρα του θανάτου- να κρατεί δύο παιδάκια, ένα λευκό και ένα μαύρο που έμοιαζαν μεταξύ τους. Ήταν τα δίδυμα παιδιά της, ο Ύπνος κι ο Θάνατος. «Ύπνω και Θανάτω διδυμάοσιν». (Ομήρου Ιλιάς Π 672). Στον Ησίοδο οι δίδυμοι αδερφοί παρουσιάζονται τελείως ανόμοιοι μεταξύ τους και να κατοικούν με τη μητέρα τους Νύχτα σε υπόγεια σκοτεινά βάθη, ο Ύπνος γλυκός και ωραίος ν' ανακουφίζει τους θνητούς, ενώ ο Θάνατος πωγωνοφόρος, με άγριο πρόσωπο, σκληρός, βίαιος, αποτρόπαιος, αδυσώπητος και ανένδοτος σε ό,τι αποφασίσει, χωρίς παραχωρήσεις σε οποιονδήποτε συλλάβει ο ίδιος, τρομερός ακόμη και στην σκέψη των αθανάτων.

Ο Ευριπίδης τον εμφανίζει ως ιερέα των θανόντων, με μαύρα φτερά και μαχαίρα στο χέρι, ως «μελανειμονούντα», μαυροντυμένο βασιλιά των νεκρών. Και σήμερα ακόμη στη λαϊκή παράδοση ο Θάνατος–Χάροντας παρουσιάζεται στον ετοιμοθάνατο άγριος, φοβερός, με σπινθηροβόλα μάτια και να κρατεί στο χέρι του φοβερό μαχαίρι. Αλλού πάλι συμβολίζεται με Άγγελο να κρατεί στο χέρι του μαχαίρι με το οποίο θα αφαιρέσει την ψυχή του ετοιμοθάνατου.

Ο Σοφοκλής στον «Οιδίποδα επί Κολωνώ» τον αποκαλεί «αιένυπνον», δηλαδή «αιώνιο ύπνο». Σημειωτέον ότι ο Θάνατος κατά την φυσιολογία καλείται η παύση της ζωής και η νέκρωση των λειτουργιών του ζώντος ατόμου. Κατά την θρησκευτική αντίληψη είναι ο χωρισμός της ψυχής από του σώματος ή δι' ανατροπής των συνθηκών ζωής τελεία και οριστική κατάπαυση των λειτουργιών και των φαινομένων αυτής.

Ο Θάνατος διακρίνεται σε φυσικό, όταν επέρχεται κατά το τέρμα μοιραίας εκφυλίσεως του οργανισμού, και πρόωρο ή τυχαίο, όταν επέρχεται προ του τέρματος τούτου. Γιατί η φθορά, κατά τον Αριστοτέλη, είναι κοινή ιδιότητα όλων των ζώντων οργανικών όντων, όπως και η ιδιότητα του πολλαπλασιασμού τους.

Κατά τον Χριστιανισμό ο Θάνατος θεωρείται αποτέλεσμα της αμαρτίας. Διακρίνεται μάλιστα σε πνευματικό, σωματικό και αιώνιο θάνατο. Ο σωματικός θάνατος είναι αυτός που προκαλείται από τον αποχωρισμό της ψυχής εκ του σώματος στο οποίο αυτή δίνει ζωή.

Κατά τη διδασκαλία της εκκλησίας μας ο Θάνατος δεν είναι κάποια αναγκαιότητα, ούτε ήθελε ο Θεός αυτόν, γιατί δημιούργησε την ζωή. Ήταν δικαίωμα του ανθρώπου, λόγω της ελευθερίας, να εκλέξει το ένα εκ των δύο.

Του **Σπύρου Μπούμπα** εκπαιδευτικού συγγραφέα

Ο Γρηγόριος Νύσσης (4ος αι. π.Χ), παρ' όλο που συμφωνεί ότι ο Θάνατος συμπλέκεται αχώριστα με τη ζωή – όπως λέγει στον λόγο του «εις κοιμηθέντας», όμως τον θεωρεί «δυσλειτουργία της φύσης και ανωμαλία της», λέγοντας «ουκ έξω της αληθείας εστί το συμπεπλέχθαι τη ζωή ταύτη τον θάνατον». Στο έργο του «Περί ψυχής και Αναστάσεως» αποκαλύπτεται η αντίληψή του, «η ζωή της σάρκας είναι συνεχής μελέτη θανάτου». Ο ίδιος πάλι λέγει ότι «ο Θεός γαρ θάνατον ουκ εποίησε».

Κατά τους Ορφικούς ο άνθρωπος είναι διφυής, γιατί το ένα μέρος του, το σώμα, επλάσθη υπό του Διός από τη στάχτη των καέντων Τιτάνων, ενώ το άλλο, η Θεία ψυχή του, από τον Ζαγρέα Διόνυσο: «Το εν ημίν Θείον και αιώνιον Τιτάνιον δε το σώμα του». Κατά τον Ορφέα «Είμαστε παιδιά της Γης και του Ουρανού, μα το γένος μας είναι Ουράνιον» και η αποστολή του ανθρώπου είναι «Να απαλλαγεί το σώμα του από τα Τιτανικά στοιχεία και η απελευθέρωση της ψυχής απ' αυτό». Έτσι η ψυχή «άρχει του σώματος» ή « ψυχή σώματος ηγεμών και δεσπότης».

Αρκετά έχουν λεχθεί για την ψυχή υπό των αρχαίων: Ο θείος Πλάτων στον Φαίδωνα μιλά σχετικά με την υποταγή του σώματος στην ψυχή που έχει θεϊκή προέλευση: «Όρα δε και τήδε και ότι επειδάν εν τω αυτώ ωσί ψυχή και σώμα, το μεν δουλεύειν και άρχεσθαι η φύσις προστάττει, τη ψυχή δε άρχειν και δεσπόζειν». Παρακάτω κάνει λόγο για το τι είναι ο Θάνατος: «Ο Θάνατος δεν είναι τίποτε άλλο παρά ο διαχωρισμός δύο πραγμάτων, του ενός από το άλλο. Δηλ. της ψυχής από το σώμα» και, συνεχίζοντας, «Επιόντος άρα Θανάτου επί τον άνθρωπον, το μεν θνητόν ως έοικεν αυτού αποθνήσκει. Το δ' αθάνατον σώον και αδιάφθορον, οίχεται απιόν», δηλαδή «Όταν έρχεται ο Θάνατος στον άνθρωπο, το μεν θνητόν μέρος αυτού, καθώς φαίνεται πεθαίνει, το δε αθάνατο, η ψυχή, σηκώνεται και φεύγει σώο και άφθαρτο».

Κατά τον Επίκουρο: «Να συνηθίσεις την πίστη, ότι ο θάνατος δεν είναι τίποτε για μας, επειδή κάθε κακό και κάθε καλό βρίσκεται στην αίσθηση, ο δε θάνατος αποτελεί ακριβώς την στέρηση της αίσθησης».

Κατά τον Αριστοφάνη: «Πένθησε με μέτρο τους γνωστούς σου. Γιατί δεν έχουν πεθάνει, αλλά τον ίδιο δρόμο που όλοι αναγκαστικά θα περάσουμε, αυτοί τον πήραν πρώτοι». Ο Πλούταρχος μας διέσωσε τα σχετικά με την πίστη του Αναξαγόρα περί Θανάτου (Ηθικά 474D): «Πρέπει να ακολουθήσουμε την άποψη του Αναξαγόρα εξαιτίας της

οποίας αναφώνησε όταν πέθανε το παιδί του. Σκέψεις περί Θανάτου του Πλουτάρχου (2ος μ.Χ. αι.) διατυπώνονται στους δύο «παραμυθητικούς λόγους» προς την σύζυγόν του και Απολλώνιον. Εκεί φαίνεται πως θεωρεί τον παρηγορητικό λόγο φάρμακο για τη λυπημένη και νοούσα ψυχή.

Δανεισθείσα η Χριστιανική θρησκεία πάρα πολλά από την μυστηριακή ζωή των αρχαίων συμπεριέλαβε στην «εξόδιον Ακολουθία» αυτούσιες φράσεις από τον «παραμυθητικό προς Απολλώνιον» όπως: «Σκιάς όναρ ο άνθρωπος. Τι γαρ σκιάς ασθενέστερον;»

Επάμεροι. Τι δε τις;

Τι δ' ου τις; Σκιάς όναρ Άνθρωπος.

Αλλ' όταν αίγλα Διόσδοτος έλθει

λαμπρόν φέγγος έπεστι ανδρών και μείλιχος αιών.

Μετάφραση: Εφήμεροι. Και τι είναι ο καθένας μας;
Και τι δεν είναι; Όνειρο μιας σκιάς
ο άνθρωπος. Μα όταν Θεόδοτη αχτίδα έλθει
λαμπρό φως πέφτει στον άνθρωπο και
μια γλυκειά ζωή.

Κατά την αντίληψη των αρχαίων προγόνων μας, ο μεν Θάνατος ήτο Δαίμων, ενώ ο Άδης Θεός.

Ο Άδης θεωρούνταν ο μονάρχης του Κάτω κόσμου και ο Θεός των αποθανόντων.

Του είχαν δώσει πολλά ονόματα όπως: Αϊδης, Αϊδωνεύς, Μέλας, Πελώριος, Πλούτων κ.α.

Λεγόταν Αΐδης (Α+Ίδης = αυτός που δεν φαίνεται, ο αόρατος). Λέγεται ότι κατά την Τιτανομαχία, πολέμησε έχοντας στο κεφάλι του ως περικεφαλαία καπέλο, από δέρμα σκύλου που τον καθιστούσε αόρατον.

Ο Άδης – Πλούτωνας, παρά τον γάμο μετά της Περσεφόνης, δεν έκαμε παιδιά, γιατί σαν Θεός που περιείχε μέσα την ιδέαν του θανάτου, δεν ήτο δυνατόν να δημιουργήσει ζωήν.

Αναφέρεται ότι ένω τις ψυχές μετέφερε στον Άδη ο Έρμης (Ψυχοπομπός) ή ο Χάρωνας – Χάροντας, την κρίση αυτών έκανε ο Απόλλωνας, που κάθονταν σε χρυσό θρόνο.

Κατ' άλλους, μετά την λήξη της Τιτανομαχίας, την επικράτηση του Διός και την μοιρασιά του κόσμου απ' αυτόν, ο Αΐδης – Πλούτωνας έλαβε τον κάτω Κόσμο και καθισμένος σε χρυσό θρόνο έκρινε τις ψυχές με τον Μίνωα και τους αδελφούς αυτού, Αιακόν και Ροδάμανθυν.

Τραγούδια ιστορικής μνήμης των πρώτων ημερών των Βαλκανικών πολέμων

(Συνέχεια από τη σελίδα 3)

Να ιδείς σημαία Ελληνική που στέκει
στα βουνά σου.
Την έφερε ο διάδοχος του θρόνου, ο Κωνσταντίνος,
εο είπαν αυτοκράτορες, σ' αυτούς
ανήκει ο κλήρος.

Δε θα ξυπνήσεις άραγε, Δεσπότη αντρειωμένε,
να ιδείς στα Σέρβια τη σφαγή, τα νήπια που κλαίνε!
Ο Βασιλιάς μας πέρασε και πήγε στην Κοζάνη
και στην Κωνσταντινούπολη μ' ολόχρυσο στεφάνι.

Σκοπός μας ήταν να γνωρίσουμε την «αλήθεια» για τη λαϊκή μούσα που ύμνησε και τραγούδησε την λευτεριά του τόπου μας. Να αποκτήσουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα των τραγουδιών που χρόνια τώρα ακούμε ότι συνδέθηκαν με την απελευθέρωση του τόπου μας και τους βαλκανικούς πολέμους γενικότερα.

Παρεμπιπτόντως, μιας και αναφέρθηκε ότι το πρώτο τραγούδι τραγουδιόταν από μαθητές σε χωριά της επαρχίας μας, το σχολικό τραγούδι που ακολουθεί διδασκόταν στους μαθητές από την περίοδο των Βαλκανικών Πολέμων έως και τις τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα:

Να, της Ελλάδας η ελπίδα είμαστε
όλα τα παιδιά,
γιατί την έχουμε πατρίδα, την αγαπούμε από καρδιά.
Εμείς θα σ' αγαπούμε, πατρίδα μας
[Ελλάδα μας] γλυκιά
και θα σ' υπηρετούμε με φλογερή
καρδιά.

Οι κάτοικοι των νησιών, με δυνατή μέσα τους την ελπίδα ότι πλησιάζει η ημέρα της απελευθέρωσής τους και πως ο ελευθερωτής θα ερχόταν από τη θάλασσα, διδάσκονταν στα σχολεία τραγούδια με θέματα ναυτικά:

Είμαι ο ναύτης του Αιγαίου
παλάτι έχω τα πλατιά νερά
και στο καράβι μου όταν τρέχω
είμαι όλος δόξα, δόξα και χαρά.

Το ίδιο τραγούδι το βρήκα με την ταυτότητα: Συνθέτης: Κωνσταντίνος Λυκόρτας, Στιχουργός: Α. Αλκαίος και τίτλο: Ο ναύτης του Αιγαίου (το Ναυτάκι):

Είμαι εγώ ο ναύτης του Αιγαίου,
κρεβάτι έχω τα πλατεία νερά
και για την ένδοξη Πατρίδα
είμαι όλο φλόγα και καρδιά.

Με την ανδρεία του Μιαούλη
και με του Βότση την ψυχή,
τον δυστυχή εχθρό εγώ τρομάζω
και δεν τολμά να κινηθεί.

Εγώ της θάλασσας δελφίνι
τις τρικυμίες όλες αψηφώ
και περιμένω να' ρθει η ώρα
να πολεμήσω τον εχθρό.

Να του κολλήσω μια τορπίλα
το έταξα εγώ στην Παναγιά
κι ένα καράβι του να θάψω
στου Πόντου τα βαθειά νερά.

Είμαι εγώ ο ναύτης του Αιγαίου,
άλλος εγώ Θεμιστοκλής,
απόγονος εγώ της Μπουμπουλίνας
και του Πιπίνου συγγενής.

Αϊ Νικόλα μας βοήθα
τον Στόλο πάντα, πάντα να νικά,
να προστατεύει όλη την Ελλάδα,
την Κύπρο μας και τα νησιά.

Αποτελεί το κατεξοχήν εμβατήριο του Πολεμικού Ναυτικού, χρονολογούμενο λίγο πριν της απαρχής των Βαλκανικών Πολέμων 1912-13.

Αριστοτέλης, ο ιδρυτής της Πολιτικής Επιστήμης

Ο Αριστοτέλης ήταν ένας από τους κορυφαίους αρχαίους Έλληνες φιλόσοφους και επιστήμονες. Γεννήθηκε το 384 π.Χ.στα Αρχαία Στάγειρα της Χαλκιδικής, που βρίσκονται 55 χιλιόμετρα, ανατολικά, από τη σημερινή Θεσσαλονίκη. Σπούδασε στην Ακαδημία του Πλάτωνα, στην Αθήνα, όπου εισήλθε σε ηλικία 17 ετών και παρέμεινε έως τα 37 του έτη, δηλαδή παρέμεινε επί 20 χρόνια (367 - 347), μέχρι τη χρονιά που πέθανε ο δάσκαλός του ο Πλάτωνας.

Ο Αριστοτέλης το 347 π.Χ. έφυγε από την Αθήνα και εγκαταστάθηκε στην Άσσο, της Μικράς Ασίας απέναντι από τη Λέσβο, όπου λειτουργούσε ήδη μια φιλοσοφική σχολή, ως παράρτημα της Ακαδημίας. Εκεί δίδαξε επί τρία χρόνια και το 345 π.Χ., μετά τον μαρτυρικό θάνατο του ηγεμόνα της Άσσου Ερμία από τους Πέρσες ο Αριστοτέλης έφυγε και εγκαταστάθηκε στη Μυτιλήνη, όπου έμεινε και δίδαξε για άλλα τρία χρόνια.

Το 342 π.Χ. τον προσκάλεσε ο Φίλιππος στη Μακεδονία, για να αναλάβει τη διαπαιδαγώγηση του γιου του Αλέξανδρου, που ήταν τότε μόλις 13 χρονών. Ο Αριστοτέλης, μαζί με το έργο της αγωγής του Αλέξανδρου φρόντισε να του μεταδώσει το πανελλήνιο πνεύμα και χρησιμοποίησε ως παιδευτικό όργανο τα ομηρικά έπη. Παράλληλα. ίδρυσε μια βιβλιοθήκη στο Λύκειο, η οποία έγινε αρωγός στην παραγωγή εκατοντάδων έργων του.

Ο Αριστοτέλης έμεινε στη Μακεδονία έξι χρόνια και το 335 π.Χ. πήγε στην Αθήνα, όπου ίδρυσε δική του φιλοσοφική σχολή, το Γυμνάσιο, που λεγόταν και Λύκειο, Με χρήματα που του έδωσε άφθονα ο Αλέξανδρος, ο Αριστοτέλης έχτισε διάφορα κτήρια, μια μεγάλη βιβλιοθήκη και στοές, που ονομάζονταν "περίπατοι". Γι' αυτό και η σχολή του ονομάστηκε Περιπατητική Σχολή και οι μαθητές του περιπατητικοί φιλόσοφοι.

Η οργάνωση της σχολής είχε γίνει κατά τα πρότυπα της Πλατωνικής Ακαδημίας και έγινε περίφημο κέντρο επιστημονικής έρευνας.. Τα μαθήματα για τους προχωρημένους μαθητές γίνονταν το πρωί ("εωθινός περίπατος") και για τους αρχάριους το απόγευμα ("περί το δειλινόν", "δειλινός περίπατος").

Η πρωινή διδασκαλία ήταν καθαρά φιλοσοφική ("ακροαματική"). Στα δεκατρία χρόνια που έμεινε ο Αριστοτέλης στην Αθήνα δημιούργησε το μεγαλύτερο μέρος του έργου του, που προκαλεί το θαυμασμό μας με τον όγκο και την ποιοτική του αξία. συγκέντρωσε και κατέγραψε τόσες πολλές πληροφορίες.

Το 323 π.Χ. με την είδηση του θανάτου του Μ. Αλεξάνδρου οι οπαδοί του αντιμακεδονικού κόμματος, το ιερατείο και η σχολή του Ισοκράτη κατηγόρησαν τον Αριστοτέλη για ασέβεια Τότε ο Αριστοτέλης έφυγε για τη Χαλκίδα, προτού γίνει η δίκη του.

Ο Αριστοτέλης απεβίωσε μεταξύ πρώτης και εικοστής δευτέρας Οκτωβρίου του έτους 322 π.Χ. στη Χαλκίδα από στομαχικό νόσημα, μέσα σε θλίψη και μελαγχολία. Το σώμα του μεταφέρθηκε στα Στάγειρα, όπου θάφτηκε με εξαιρετικές τιμές και στη μνήμη του καθιέρωσαν γιορτή, τα "Αριστοτέλεια", και ονόμασαν έναν από τους μήνες "Αριστοτέλειο". Η πλατεία όπου θάφτηκε ορίστηκε ως τόπος των συνεδρίων της βουλής.

Το 323 π.Χ. μετά τον θάνατο του Αλέξανδρου, έφυγε από την Αθήνα και εγκαταστάθηκε στην Χαλκίδα, επειδή κατηγορήθηκε για ασέβεια στους θεούς με αφορμή ένα ποίημά του. Ένα χρόνο αργότερα, το 322 π.Χ., πέθανε

Ο Αριστοτέλης, μαζί με το δάσκαλό του Πλάτωνα αποτελεί σημαντική μορφή της φιλοσοφικής σκέψης του αρχαίου κόσμου. Γενικότερα, όμως, ο Αριστοτέλης συνέβαλε σε κάθε σχεδόν τομέα της ανθρώπινης γνώσης και ήταν ιδρυτής πολλών νέων πεδίων της.

Με το έργο του κάλυψε όλες τις φιλοσοφικές έννοιες και αναζητήσεις: φύση, ον, ηθική, δικαιοσύνη σε συνδυασμό με την κριτική έρευνα της πολιτικής εξέλιξης των ελληνικών πόλεων-κρατών. Είναι ο πρώτος που διατυπώνει την άποψη του χωρισμού των λειτουργιών δηλαδή των ενεργειών μιας ευνομούμενης πολιτείας σε τρεις κατηγορίες: νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική ενώ στα πολιτικά του καταγράφει τις παρεκβάσεις των πολιτευμάτων.

Ο Αριστοτέλης ήταν ένας μεταφυσικός φιλόσοφος αλλά και θεμελιωτής του ορθού λόγου και ένας στοχαστής που έθεσε τις βάσεις της επιστημονικής σκέψης με φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές θέσεις.Μάλιστα θεωρούσε ότι ο άνθρωπος ''είναι φύσει κοινωνικόν και πολιτικόν όν΄΄. Γι' αυτό και θεωρείται ως ο πατέρας της Πολιτικής Επιστήμης.

Οι σκέψεις και η διδασκαλία του διαπέρασαν βαθύτατα τη δυτική φιλοσοφική, την θεολογική και επιστημονική σκέψη, οι οποίες επηρέασαν, για αιώνες, κάθε μελλοντικό επιστήμονα και φιλόσοφο μέσα από τη συμβολή του στην επιστημονική μέθοδο. Μάλιστα, αναφορά στο έργο του γίνεται και στις μέρες μας, όχι μόνο από φιλολόγους και φιλοσόφους, αλλά και από κορυφαίους των άλλων επιστημών.

Οι Αλεξανδρινοί υπολόγιζαν ότι ο Αριστοτέλης έγραψε 400 περίπου συνολικά βιβλία. Ο Διογένης ο Λαέρτιος υπολόγισε το έργο του σε στίχους και βρήκε ότι έφταναν τις 45 μυριάδες, επακριβώς 445.270 στίχους. Μεγάλο μέρος από το έργο του αυτό χάθηκε. Ανήκε στην κατηγορία των δημόσιων ή "εξωτερικών" μαθημάτων και ήταν γραμμένα σε μορφή διαλογική. Από αυτά σώθηκε μόνο η Αθηναίων Πολιτεία, σ' έναν πάπυρο που βρέθηκε στην Αίγυπτο.

Τα σωζόμενα σήμερα έργα του, όπως αναφέρονται κατάλογος του Ησύχιου, ανέρχονται περίπου σε 197 τίτλους συγγραφών και αντιστοιχούν στη διδασκαλία που ο Αριστοτέλης έκανε στους προχωρημένους μαθητές του και που λέγονται "ακροαματικές ή εσωτερικές".

Εκτός από τα έργα του σχετικά με την ηθική, τα οποία αφορούν το άτομο, ο Αριστοτέλης αναφέρθηκε στην πόλη στο έργο του με τίτλο Πολιτικά

Πηγή: Wikipedia

Η νοημοσύνη του ανθρώπου

Της **Νίκης Σερσέμη - Κυριακίδου** οδοντιάτρου

Εάν υπάρχει όργανο που να μετρά την νοημοσύνη του ανθρώπου («νουόμετρο») σίγουρα θα απογοητευτούμε. Εάν για κάθε ηλικία «φυσικά» υπάρχει βάση και ανώτερος βαθμός «νοημοσύνης» λίγοι θα υπάρχουν με ψηλή βαθμολογία, όλοι οι άλλοι βράζουν στο ίδιο καζάνι βαθμολογίας.

Γελάμε σε καταστάσεις που δεν είναι για γέλιο. Περιπαίζουμε συνανθρώπους την ώρα που πρέπει να απλώσουμε το χέρι να τους βοηθήσουμε. Δεν βοηθάμε τα άτομα που είτε η φύση τα αδίκησε και υστερούν πνευματικά, αλλά τα περιπαίζουμε.Κλαίμε και αγχωνόμαστε σε στιγμές που χρειάζεται θάρρος, ψυχραιμία, αγώνας. Ασχολούμαστε περισσότερο με το «θεαθήναι» παρά με πράγματα που απαιτούν νου, καλλιέργεια και πρόγραμμα.

Τι φταίει για όλα αυτά; Μήπως δεν μεγαλώνουμε σε σωστές συνθήκες; Μήπως δεν παίρνει ο άνθρωπος στην κάθε ηλικία τα απαραίτητα ερεθίσματα για το νου, τις απαραίτητες παραστάσεις;

Μήπως ο καθένας μας δεν καταβάλει προσπάθεια να ανέβει πιο πάνω και αφήνεται στην αδιαφορία και στην τεμπελιά; Μήπως είναι άλλα θέματα που τον απορροφούν και δεν έχει χρόνο να διαθέσει για καλλιέργεια νου; Μήπως είναι το χαρακτηριστικό της εποχής μας η αδιαφορία και η τεμπελιά;

Μήπως χρειάζεται να ταΐζουμε το μυαλουδάκι μας με διάβασμα, με θεάματα, συζητήσεις, σπουδές και να αφήσουμε και λίγο την καλοπέραση του σώματος (καλοφαγία) και τα «μπεκρουλιάσματα»; (Αυτό για τους ξενύχτηδες και μερικούς λάτρεις του τσίπουρου).

Ξέρετε γιατί το λέμε έτσι;

Ιστορία δεν είναι μόνο η καταγραφή σημαντικών γεγονότων, χρονολογιών και επετείων σε χοντρά βιβλία. Και δεν γράφεται μόνο ούτε κυρίως από τους ιστορικούς. Γράφεται από το λαό και καταγράφει τη λαϊκή εμπειρία, πείρα και ζωή. Και βρίσκεται αποκρυσταλλωμένη σε γνωμικά και αποφθέγματα, σε παροιμίες και ανέκδοτα, που κληροδοτούνται από γενιά σε γενιά ατόφια, γνήσια, μεστά από νόημα και σημασία, προβάλλοντας και αναδεικνύοντας αξίες ακατάλυτες, θυμόσοφες αλήθειες.

Κάνουν ταξίδι αιώνων και φτάνουν μέχρι σήμερα διαμορφώνοντας την πολιτισμική μας κληρονομιά, εμπλουτίζοντας, τεκμηριώνοντας και αποσαφηνίζοντας τον καθημερινό μας λόγο. Και φτάνουν μέχρι σήμερα από στόμα σε στόμα, από χείλη σε χείλη, από γονείς σε παιδιά. Κι εμείς τα εντάσσουμε στο λόγο μας και τη λογική μας, αλλά μόνο που δεν γνωρίζουμε την προέλευσή τους, τη γέννησή τους. Σκοπός μας είναι μέσα από τη στήλη αυτή, δοθείσης ευκαιρίας, να φωτίσουμε και να αποκαλύψουμε τις στιγμές και τα γεγονότα εκείνα που στάθηκαν αφορμή να καθιερωθούν μύριες πόσες παροιμιώδεις εκφράσεις δηλωτικές της λαϊκής σοφίας.

Ας απολαύσουμε μαζί τη γοητεία της ανίχνευσης!

«Έγινε γλέντι τρικούβερτο»

Η φράση αυτή χρησιμοποιείται για να δηλώσει ότι το γλέντι ήταν υπέροχο, μεγάλο, εξαίσιο.

Η λέξη κουβέρτα προέρχεται από τα καράβια. Είναι, δηλαδή, ναυτικός όρος.

Την εποχή των ιστιοφόρων το κατάστρωμα, δηλαδή κάθε οριζόντια επιφάνεια που μπορεί να εκτείνεται σε όλο το μήκος του πλοίου ή να περιορίζεται σε ένα μέρος

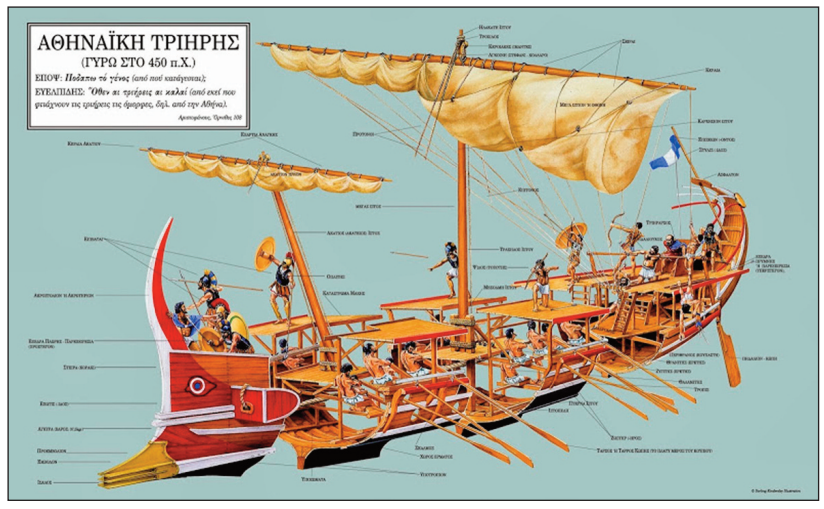

αυτού, στην κοινή ναυτική γλώσσα λεγόταν και κουβέρτα, επειδή ακριβώς σκέπαζε, έκλεινε το πάνω μέρος του σκαριού, ή και κουβερτάδα.

Τότε τα «τρίκροτα ιστιοφόρα», όπως λέγονταν τα μεγάλα πολεμικά που έφερναν πλευρικά κανόνια σε τρία διαφορετικά ύψη, είχαν τρία καταστρώματα εξ ανάγκης.

Ο ελληνικός αυτός όρος, εκτοπίζοντας αντίστοιχο τούρκικο ή ιταλικό, επικράτησε και γενικεύτηκε στην έννοια του πολύ μεγάλου. Έτσι επικράτησε να λέμε «γλέντι τρικούβερτο», παρομοιάζοντάς το με το μεγάλο καράβι που είχε τρεις κουβέρτες. Ανάλογα χρησιμοποιούνται και οι φράσεις: τρικούβερτος καβγάς, ή τρικούβερτη φουρτούνα.

Η λέξη «κουβέρτα» προέρχεται από τη βενετική coverta και αυτή από τη λατινική coperta θηλυκό της μετοχής co(o)pertus του ρήματος cooperio / coperio που σήμαινε «καλύπτω εντελώς».

Ε.Ρ.

Ιωσήφ Πουρσανίδης. Ένας πρεσβευτής της χώρας μας στην Ολλανδία

Ο Απόδημος Ελληνισμός απανταχού της Γης ζει καθημερινά στον παλμό της πατρίδας, στη σκέψη της πατρίδας, τιμώντας όσο κανείς άλλος τα ήθη, τα έθιμα, την ιστορία και τη γλώσσα μας. Ένα κομμάτι αυτής της Δύναμης του Ελληνισμού βρίσκεται στο Βέλγιο και ακούει στο όνομα Ιωσήφ Πουρσανίδης.

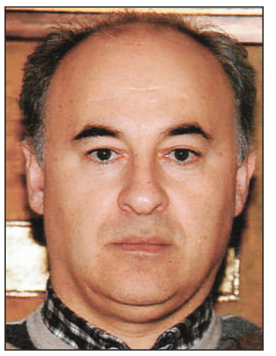

Του **Βασίλη Ζαρζώνη**
φιλολόγου

Καταγόμενος από την Καλλιθέα Ελασσόνας εδώ και λίγα χρόνια ήταν ο πρόεδρος της ελληνικής κοινότητας της Βραβάντης (Tilburg της Ολλανδίας).

Από την αρχή της θητείας του ήδη έχει θέσει επί τάπητος σχέδιο εφαρμογής για την υλοποίηση ενός μακροσκελούς προγράμματος που αφορά: (α) τη δημιουργία πολυφωνικής χορωδίας, χορευτικού τμήματος, βιβλιοθήκης, ελληνόφωνου ραδιοφωνικού σταθμού ορθόδοξης εκκλησίας ως στοιχείο συσπείρωσης, τμήματος περιβάλλοντος μετρήσεως ιονιζουσών και μη ακτινοβολιών και την επιτήρηση ποιότητας του νερού (β) τη συμμετοχή σε πολιτισμικά, εκπαιδευτικά και ερευνητικά προγράμματα, τη δημιουργία τμήματος διδαχής Ελληνικής Γλώσσας και (γ) τη δυναμική, γενικά, προβολή των ελληνικών γραμμάτων και κωδικών της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και των ελληνικών αξιών.

Ο κ. Πουρσανίδης μας στέλνει μήνυμα ανασύστασης και πνευματικής έγερσης.

Θεωρεί πως δεν είναι ζήτημα ελληνισμού η Eurovision, αλλά εάν τα ελληνόπουλα της ομογένειας θα ομιλούν τα επόμενα έτη τη γλώσσα, η οποία γαλούχησε με ηθικές αξίες και ιδέες γενεές-γενεών Ελλήνων, τη γλώσσα που ενέπνευσε κάθε ελεύθερο, σκεπτόμενο διανοούμενο της οικουμένης και έθεσε τον ορισμό της ελευθερίας και της δημοκρατικής σκέψης, τη γλώσσα που βοηθά το ον στην κατανόηση του «είναι» του όντος, το «γνῶθι σ'αυτόν».

Η Ευρώπη έχει ανάγκη από Έλληνες για να αποτινάξει τα τελευταία κομμάτια της υπάρχουσας μοναρχίας των Βασιλέων της που ορίζουν τις πολυεθνικές των καυσίμων, του τραπεζικού και ασφαλιστικού συστήματος και κατ' επέκταση της αυτοματοποιημένης ζωής και υλιστικής σκέψης των Ευρωπαίων. Η ελευθερία κατακτάται πρωτίστως ως τρόπος σκέψης και αποτυπώνεται ως έκφραση τρόπου ζωής, ενώ η Ελλάδα έχει ανάγκη από πατριώτες, οι οποίοι θα πάψουν να είναι οι Εφιάλτες του Λεωνίδα και της Περσεφόνης... Ξέρετε γιατί το λέμε έτσι;

«Κάψιμο» παραδοσιακού φούρνου στο Αγροτικό Εθνογραφικό Μουσείο Αραδοσιβίων Ελασσόνας

Με απόλυτη επιτυχία πραγματοποιήθηκε το «κάψιμο» του παραδοσιακού φούρνου του Αγροτικού Εθνογραφικού Μουσείου Αραδοσιβίων Ελασσόνας, το Σάββατο16 Σεπτεμβρίου 2017, σε μια ιδιαίτερα γιορταστική ατμόσφαιρα. Και είναι πράγματι ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός της δημιουργίας και της λειτουργίας ενός πετρόχτιστου παραδοσιακού φούρνου, διότι αυτό συμβαίνει σε μια εποχή πλήρους αστικοποίησης της ζωής στο χωριό, όπου όλοι, μεγάλοι και μικροί έχουν ξεχάσει τον πατροπαράδοτο τρόπο παρασκευής ψωμιού, που εφαρμόστηκε επί αιώνες και μεγάλωσαν γενιές και γενιές σε ολόκληρο τον κόσμο.

φωτό: Βαγγέλης Μπαράς

Η εκδήλωση έκλεισε με γεύμα που ψήθηκε στον φούρνο (κεμπάπ πρόβειο) και άλλα εδέσματα, καθώς και με παραδοσιακό γλέντι, που έγινε στην δροσερή Σκηνή του Μουσείου, με τη αφιλοκερδή συμμετοχή του βετεράνου Νίκου Δημητριάδη, στη λύρα, και του ακούραστου Γιώργου Κεσκίνη, στο ντραούλι.

Όπως ανακοινώθηκε από τα μέλη του Δ.Σ., η χρήση του φούρνου είναι δωρεάν για κάθε φίλο του Μουσείου που το επιθυμεί.

Το μπακάλικο

Είναι μερικές μνήμες χαραγμένες στα μονοπάτια του μυαλού μας, που, όταν ξένοιαστα σουλατσάρουμε σ΄ αυτά, τις αναμοχλεύουμε και τις ξαναζούμε. Ένα όμορφο κομμάτι του παρελθόντος βγαίνει στην επιφάνεια με μορφή νοσταλγίας, γαλήνης, ηρεμίας, αγάπης. Πέτρα, ξύλο, πλάκες για κεραμοσκεπή, μυρουδιές, χρώματα, γεύσεις, ήταν μερικά από τα στοιχεία που πλαισίωναν το μπακάλικο της γειτονιάς.

Της **Ελένης Μπλιούμη,**
εκπαιδευτικού

Οι πέτρινες πλάκες για σκεπή σε γκρίζες αποχρώσεις, που τεντώνοντας κανείς τα χέρια του πίστευε ότι θα τις άγγιζε, τα μακρόστενα παράθυρα με κάγκελα για ασφάλεια και ίσως και για σχέδιο, οι άσπροι τοίχοι πάντα φρεσκοβαμμένοι και μια βαριά ξύλινη πόρτα με τετράγωνα σχήματα που στο εσωτερικό της σφάλιζε διαγώνια με ένα βαρύ σίδερο σαν γάντζος, ήταν μερικά βασικά γνωρίσματα του μπακάλικου.

Το παλιό, χαμηλό, φτωχικό, αλλά συμπαθέστατο και καταδεκτικό κατ' άλλα μπακάλικο του μπάρμπα Θόδωρου, ήταν το «στέκι» των χωρικών. Ήταν αδιανόητο να βγεις από το σπίτι σου και να μην περάσεις από το μπακάλικο-καφενείο.

Και εδώ που τα λέμε, εάν το καλοσκεφτεί κανείς δεν ήταν μόνο μπακάλικο το χαμηλόσπιτο. Ήταν παντοπωλείο γιατί μπορούσε κανείς να βρει οτιδήποτε χρειαζόταν για το σπίτι, από φαγώσιμα - όλα χύμα φυσικά- και σαπούνι για τα ρούχα, έως και βελόνες και κλωστές για την προίκα των κοριτσιών.

Παντού ήταν κρεμασμένα τρόφιμα: τσάι, χαμομήλι, ρίγανη, θυμάρι, σκόρδα, κρεμμύδια, σαλάμια και κάθε γωνιά είχε τη θεματολογία της. Κάποιοι άδειοι τοίχοι μόνο φιλοξενούσαν τις ασπρόμαυρες φωτογραφίες των πατεράδων και παππούδων που πριν από τον μπάρμπα Θόδωρο δούλεψαν στον καφενέ.

Οι ζυγαριές καμαρωτές συμπλήρωναν την όλη εικόνα και ήταν αυτές που μετρούσαν την οκά και τα δράμια για να μην αδικηθεί κανείς. Η ξύλινη βαριά σκάλα βοηθούσε τον ιδιοκτήτη να φτάνει από ψηλά μικρά και μεγάλα κουτιά και το δεφτέρι, καλά φυλαγμένο, μετρούσε μία μικρή περιουσία που σιγά σιγά ερχόταν στα χέρια του μπακάλη.

Ήταν και καφενείο το μικρό μαγαζάκι, γιατί στην είσοδό του αριστερά και δεξιά είχε από δύο στρογγυλά σιδερένια τραπεζάκια, ορφανά από τραπεζομάντιλα, που πλαισιώνονταν άλλοτε από δύο και άλλοτε από τρεις ψάθινες καρέκλες το καθένα!

Ήταν, επίσης, και ταχυδρομείο, γιατί εκεί άφηνε μία φορά την εβδομάδα ο ταχυδρόμος τα γράμματα, τις επιστολές, τα δέματα και μία φορά το μήνα τις συντάξεις των γερόντων.

Θα ήταν παράλειψη να μην πούμε ότι το μικρό αυτό μπακάλικο ήταν και τηλεπικοινωνιακός οργανισμός, γιατί στο χωριό υπήρχε ΚΑΙ τηλέφωνο! Βέβαια θα μου πείτε μόνο ένα! Ναι, αλλά υπήρχε. Και με τι περηφάνια φώναζε, δις παρακαλώ, ο μπάρμπα Θόδωρος: «Ο Τάδε έχει τηλέφωνο από Γερμανία. Σε δέκα λεπτά να είναι εδώ παρακαλώ...».

Ήταν βέβαια και το ειδησεογραφικό πρακτορείο του χωριού το πολυκατάστημα του μπάρμπα Θόδωρου. Από το μαγαζί του μπάρμπα Θόδωρου μάθαινε κανείς όλα τα νέα του χωριού και των γύρω περιοχών. Εκεί γινόταν και οι επαγγελματικές διαπραγματεύσεις των ενδιαφερομένων και από τις δύο πλευρές, εργάτη-εργοδότη. Εκεί τα μαντάτα κάθε είδους, εκεί και τα προξενιά.

Και έτρεχε η κυρά Θοδώραινα να προλάβει να ετοιμάσει καφέδες για όλους και έτρεχε ο μπάρμπα Θόδωρος με την κατάλευκη ποδιά να τους σερβίρει.

Και τι καφές ! Μοσχοβολούσε όλη η γειτονιά ...και όταν ψήνονταν και στη χόβολη η απόλαυση ήταν διπλή. Διέθετε ΚΑΙ αυτήν την πολυτέλεια το μαγαζάκι. Παράδεισος σωστός και για μεγάλους και για μικρούς.

Και αυτός πάντα με καλοσύνη είχε έναν καλό λόγο για όλους. Καλός άνθρωπος. Ο Θεός να τον αναπαύσει...

Και η Θοδώραινα, το ίδιο καλή, καταδεκτική και νοικοκυρεμένη ήταν κι αυτή. Στυλοβάτης στο σπίτι της και στα παιδιά της - εφτά είχε η ευλογημένη να της ζήσουν - στυλοβάτης και στη δουλειά του άνδρα της. Διπλωμάτισσα και με δύναμη το χαμόγελο στα χείλη δε χαλούσε το χατίρι κανενός.

Η ξύλινη σόμπα στο κέντρο του μαγαζιού, με τους γκρίζους σωλήνες να το διασχίζουν, ζέσταινε όλο το μπακάλικο το χειμώνα, ενώ το καλοκαίρι αποσυρόταν στην αποθήκη. Οι ζωηροί ήχοι από το κάψιμο των ξύλων, πολλές φορές, συνόδευαν το γραμμόφωνο που με κόπο πάσχιζε να μεταδώσει με κέφι τα παλιά τραγούδια! Τι ζεστό περιβάλλον!

Όταν μπαίναμε εμείς τα παιδιά μέσα στο «πολυκατάστημα», μεθούσαμε από τα χρώματα και τις μυρουδιές που έκαναν γιορτή στον αέρα και προσγειώνονταν μεθυστικά στις παιδικές μυτούλες μας. Τι να πρωτοδιαλέγαμε και να παίρναμε με τη μισή δραχμούλα που μας έδιναν οι παππούδες μας:

ραντεβουδάκια, ξερολούκουμο, καραμέλες με αρκετή δόση ζάχαρης, τρισδιάστατες ροζ-άσπρες πυραμίδες που έλιωναν στο στόμα και άφηναν όλη τη ζάχαρη στα δόντια, βανίλια υποβρύχιο σε μικρά μπολάκια, κοκοράκια γλειφιτζούρια ...τι να διαλέγαμε; Απλά μεθούσαμε...!

Με μισή δραχμή, μπορούσαμε να γεμίσουμε το σακουλάκι με γλυκίσματα και τη κοιλίτσα με ζάχαρη. Ευτυχισμένες στιγμές! Ευτυχισμένα χρόνια, με ηρεμία, απαλλαγμένα από υπερβολές.

Και οι παππούδες... ήταν οι πιο ξέγνοιαστοι παππούδες του κόσμου. Τα πρόσωπά τους δεν ήταν σκυθρωπά και προβληματισμένα. Είχε φως η ματιά τους, ήταν καθαρή. Βέβαια ο χρόνος είχε αυλακώσει το πρόσωπό τους, το χαμόγελό τους όμως έβγαινε αβίαστα.

Η τριμμένη από το χρόνο τράπουλα ήταν η απογευματινή τους μέριμνα και συνοδευόταν πάντα με καφέ ή τσιπουράκι με τον κατάλληλο μεζέ βεβαίως βεβαίως... Και όλα αυτά στο μπακάλικο-καφενέ του μπάρμπα Θόδωρου.

Μπρίκια, κατσαρολάκια, τηγάνια... όλα επιστρατεύονταν στην υπηρεσία των πελατών. Ο μακρόστενος πάγκος της κουζίνας γέμιζε πράγματα και ο νεροχύτης λερωμένα ποτήρια. Τα πόδια του μπάρμπα Θόδωρου γεννούσαν φτερά και ο κουμπαράς του δραχμούλες.

Δεν ήταν λίγες οι φορές που εμείς τα παιδιά, όταν πηγαίναμε για τα γλυκίσματά μας, παρατηρούσαμε πάνω στα τραπεζάκια τα τετράγωνα ή μακρόστενα κουτιά από τα τσιγάρα που κάπνιζαν οι θαμώνες του μαγαζιού και έπειτα σχολιάζαμε τις εικόνες.

Υπερτερούσε το λευκό τετράγωνο κουτί με το νούμερο ένα (γι΄ αυτό ήταν άλλωστε και πρώτο), «χωμένο» στο χρυσό κύκλο και ακολουθούσε το κουτί με την καμήλα και την πόλη του Άραβα στο πίσω μέρος. Κοιτώντας το αυτό μάλιστα ζητούσαμε να μας απαντήσουν σε ερωτήματα όπως:που είναι ο Άραβας, από πού φαίνεται ότι κλαίει η πριγκίπισσα, που είναι το δωμάτιο του Σεΐχη. Και όλα αυτά τα βρίσκαμε πάνω στο κουτί... Εκείνο, όμως, που έκανε εντύπωση ήταν το κουτί με τη φωτογραφία μιας κοπέλας με ξανθά μαλλιά όλο μπούκλα και τα κόκκινα χείλη. Πώς μια τόσο όμορφη κοπέλα καταδεχόταν να βρίσκεται πάνω σε ένα κουτί, που το περιεχόμενό του δεν έκανε καλό στην υγεία, αναρωτιόμασταν!...

Αυτά και πολλά άλλα διαδραματίζονταν καθημερινά στο μπακάλικο-καφενέ του κυρ Θόδωρου. Το πολυκατάστημα που τα είχε όλα: αγαθά, διασκέδαση, απογοητεύσεις, εντάσεις, γλυκές στιγμές ...μα πάνω απ΄ όλα ένωνε το χωριό κάτω από τη σκέπη του.

Και τώρα το ίδιο το χαμόσπιτο, κλειστό και μόνο, κρυμμένο στη γωνιά του, χωρίς να διεκδικεί τίποτα από το παρόν, φυλάει καλά στο κόρφο του σαν θησαυρό, την ιστορία του και το παρελθόν του...

Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της επαρχίας Ελασσόνας

Παρουσίαση Βιβλίου του Αθανασίου Μπαντέ

«Ο Αριστοτέλης και η γέννηση της πολιτικής επιστήμης»

Το Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας-Κέντρο Τέχνης και Λόγου Επαρχίας Ελασσόνας διοργάνωσε, με μεγάλη επιτυχία, την παρουσίαση των βιβλίων του φιλολόγου Αθανασίου Μπαντέ, με τίτλο:

«Ο Αριστοτέλης και η γέννηση της πολιτικής επιστήμης»

και «Ο Αριστοτέλης και η αναζήτηση της ιδανικής πόλης»

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 9 Δεκεμβρίου 2017, στο Πνευματικό Κέντρο Μητρόπολης. Ελασσόνας.

Για τα βιβλία μίλησαν οι: Αντρέας Αλμπάνης, κοινωνιολόγος και η Έφη Γεωργοπούλου, φιλόλογος.

Τον συντονισμό της συζήτησης είχε ο Κώστας Σαχινίδης, Δρ Κοινωνιολογίας, Πολιτικός Επιστήμων.

Εκδρομή του Δικτύου στην Παναγιά Σουμελά, στην Βεργίνα και στη Νάουσα

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε η εκδρομή του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας στην Παναγία Σουμελά, στη Βεργίνα και τη Νάουσα στις 12 Νοεμβρίου 2017, με πλήρη συμμετοχή των μελών και των φίλων του Συλλόγου.

Ιδιαίτερα, η εκδρομή αυτή είχε τουριστικό, εκπαιδευτικό, ιστορικό και λαογραφικό ενδιαφέρον.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, αρχικά έγινε επίσκεψη στο μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά και ακολούθησε η επίσκεψη στη Βεργίνα, όπου οι εκδρομείς επισκέφθηκαν το Αρχαιολογικό Μουσείο με τους Μακεδονικούς τάφους και τους θησαυρούς του βασιλιά των Μακεδόνων Φιλίππου Β΄και Αλέξανδρου Δ΄.

Παρεμπιπτόντως, να σημειωθεί ότι στο μουσείο εκτίθενται όλα τα ευρήματα που ανακαλύφθηκαν κατά τις αρχαιολογικές ανασκαφές του Μανόλη Ανδρόνικου: ένας μεγάλος αριθμός κτερισμάτων, οι δύο περίφημες λάρνακες που φέρουν τον δεκαεξάκτινο ήλιο, σύμβολο της μακεδονικής δυναστείας, και το δωδεκάκτινο αστέρι αντίστοιχα, τα ολόχρυσα στεφάνια από φύλλα και καρπούς βελανιδιάς και τόσα άλλα.

Η εκδρομή ολοκληρώθηκε με επίσκεψη στη Νάουσα, και συγκεκριμένα το Περιβαλλοντολογικό Πάρκο του Αγίου Νικολάου καθώς και τον ιστορικό ποταμό Αράπιτσα και το μνημείο της θυσίας των ηρωϊκών γυναικών του 1826, οι οποίες γκρεμίστηκαν στον ποταμό μαζί με τα παιδιά τους για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων.

Λαϊκό-Δημοτικό γλέντι στην Ελασσόνα

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε το Λαϊκό-Δημοτικό γλέντι που διοργάνωσε το Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας-Κέντρο Τέχνης και Λόγου Επαρχίας Ελασσόνας στην ταβέρνα του Θωμά, το Σάββατο 9 Δεκεμβρίου 2017.

Συμμετείχε λαϊκή και δημοτική ορχήστρα με τους μουσικούς: Δ. Μιχαλέ, κλαρίνο, Α. Καλφούτζο, αρμόνιο, Γ. Μάραγκο, μπουζούκι, Ν. Δημητριάδη, ποντιακή λύρα, και Γ. Κεσκίνη, νταούλι. Τραγούδησαν οι: Κ.Ξενοπούλου, δημοτικά, νησιώτικα. Λαϊκά, και Τ. Καλαϊτζίδης, ποντιακά.

Εσείς παιδιά απ' τον Όλυμπο

Εσείς παιδιά απ' τον Όλυμπο
κι από την Περραιβία
που την δοξάσαν οι θεοί
οι μούσες και η σοφία.

Ο ποταμός Αλιάκμονας
ήταν τα σύνορα της
και μέχρι και τον Πηνειό
έθρεφε τα παιδιά της.

Τον Όλυμπο αγνάντευαν
γύρω απ' τη Δωδώνη
που έθρεψαν πολλές γενιές
βελανιδιάς και κλώνοι.

Εσείς παιδιά απ τον Όλυμπο
στα ξένα όπου πατάτε
θα 'ρθει μια μέρα ο καιρός
πατρίδα θα ζητάτε.

Δαρδούμπας Σάκης
Δωδωναίος

Ποιητικές σελίδες

Στην παγματικότητα

Στην πραγματικότητα,
πάλι τα παιδιά φωνάζουν:
«Ψωμί!!»
Κι ακόμα στα κάγκελα κρεμούν τα παράπονα,
καθώς τραγουδάνε τον Εθνικό μας...
Ύπνο,
σε μουσική... «Ελλάδας Ρέκβιεμ».
και πάλι στα θρανία ιδρώνουν για μια θέση....
στην «ελαστική» ανεργία.
Τα ψάχνουν πάλι οι μανάδες... σε λίστες....
προσωρινών «προσλήψεων».
Στην πραγματικότητα ...
τα παιδιά θλιβερά μασάνε
την «Ελευθερία»,
μιας κι οι «Εφιάλτες» βιάζουν τις Θερμοπύλες τους.
Καβάλα στο παγκόσμιο σύστημα συνηθειών,
φτάνουν όπου να' ναι, οι Βάρβαροι,
και στο Πολυτεχνείο!!!

Αφιέρωμα στην 17η Νοέμβρη 2017

Κορίνα Πάντου, φιλόλογος

Του Πόντου τα μαρτύρια

Για των Ποντίων τη σφαγή
πολλά έχουν γραμμένα
κείνα τα χρόνια τ΄ άραχνα
και τα καταραμένα.

Η ώρα του ξεριζωμού
στον Πόντο πριν να φτάσει,
οι Έλληνες μαρτύρια
πολλά είχαν περάσει.

Όσοι στον εξευτελισμό
ν΄ αντέξουν δεν μπορούσαν,
τα άρματά τους ζώνανε
και επαναστατούσαν.

Δε σκύβαν το κεφάλι τους
Τούρκους να προσκυνήσουν.
Αντάρτες βγαίναν στα βουνά
για να τους πολεμήσουν.

Κίνησαν λίγοι στην αρχή
μα γίνανε χιλιάδες
και ο εφιάλτης έγιναν
σ΄ όλους τους Τουρκαλάδες.

Γέροι, γυναίκες και παιδιά
για να προστατευτούνε,
με τους αντάρτες πήγαιναν
στα δάση να κρυφτούνε.

Κράτησαν όσο μπόρεσαν
γενναία πολεμήσαν.
Οι Τούρκοι ήτανε πολλοί
στο τέλος τους νικήσαν.

Άδικα περιμένανε
βοήθεια απ' την πατρίδα,
ποτέ τους δεν την είδανε
μείναν με την ελπίδα.

Οι Τούρκοι τους ανάγκασαν
πρόσφυγες για να γίνουν
κι ότι στον Πόντο είχανε
σ΄ εκείνους ν΄ απομείνουν.

Τους βιασμούς, τους σκοτωμούς
δεν γίνονταν ν΄ αντέξουν,
το δρόμο για τη προσφυγιά
έπρεπε να διαλέξουν.

Δρόμο χωρίς επιστροφή,
για να διαβούν κινήσαν,
στον τόπο που γεννήθηκαν
ποτέ τους δε γυρίσαν.

Λένε πως ο ξεριζωμός
ήταν κανονισμένος
με συμφωνίες μυστικές
και προμελετημένος.

Αν η αλήθεια είναι αυτή,
έχουνε την ευθύνη
οι κυβερνήτες που 'τανε
την εποχή εκείνη.

Πολύ καλά το ξέρανε
οι Έλληνες ηγέτες
πως σαν αρνιά τους Πόντιους
τους σφάζανε οι Τσέτες.

Μα τίποτα δεν κάνανε
για να τους προστατέψουν
και το κακό που έρχονταν
μήπως το αποτρέψουν.

Κανένας δεν τους κάλεσε
για να λογοδοτήσουν,
ούτε το θάρρος είχανε
κάποιοι ν΄ αυτοκτονήσουν.

Οι Πόντιοι τον τόπο τους
με αίμα τον ποτίσαν,
τον πόνο απ' την προσφυγιά
και εκείνοι τον γνωρίσαν.

Σε τόπους που δεν ήξεραν
ήρθαν να κατοικήσουν
και την ζωή απ' το μηδέν
πάλι να ξαναρχίσουν.

Αλέξανδρος Παρλάντζας
λαϊκός ποιητή

Αλέξανδρος Παρλάντζας,
λαϊκός ποιητής

5ο Πανελλαδικό Φεστιβάλ Ποντιακών χορών

Με την παρουσία χιλιάδων θεατώνπραγματοποιήθηκε το 13ο Πανελλαδικό Φεστιβάλ Ποντιακών χορών, στις 2 Δεκεμβρίου 2017, στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας στην Αθήνα. Διοργανωτής του φεστιβάλ ήταν η Παμποντιακή Ομοσπονδία Ελλάδας.

Στην κορυφαία εκδήλωση του Πόντου συμμετείχαν 453 ποντιακά σωματεία από όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας και εμφανίστηκαν 2.500 νέοι και νέες χορευτές και χορεύτριες, καθώς και δεκάδες καλλιτέχνες (μουσικοί, τραγουδιστές και ηθοποιοί), που σκόρπισαν ρίγη συγκίνησης σε όλους τους παρευρισκόμενους.

Το 13ο Πανελλαδικό Φεστιβάλ Ποντιακών χορών ήταν αφιερωμένο στην οικογένεια των ποντιακής καταγωγής Υψηλαντών, που ήταν η ψυχή της Επανάστασης του 1821.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, παρουσιάστηκαν χοροί από όλες τις περιοχές του ιστορικού Πόντου καθώς και διάφορα δρώμενα. Ακόμη, αναδείχθηκε για μια ακόμα μια φορά η τεράστια συμβολή και προσφορά του ποντιακού ελληνισμού στις τέχνες, τα γράμματα και τις επιστήμες της χώρας μας, δεδομένου ότι οι παραδοσιακοί χοροί αποτελούν την πλούσια λαογραφική κληρονομιά των Ελλήνων. Ο ρυθμός, το ύφος, η μουσική, τα τραγούδια, η ενδυμασία, οι κινήσεις αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο που εκφράζει

την ψυχή, την καρδιά και τα βιώματα των ανθρώπων. Εκφράζει τα στοιχεία που προσδιορίζουν την ταυτότητα και την πορεία του γένους μας και την καταγωγή μας, τα ήθη και τα έθιμα, την Ιστορία, τον τρόπο ζωής, τις κοινωνικές μας αντιλήψεις. Άλλωστε, οι Έλληνες του Πόντου πάντα υπήρξαν γνήσιοι φορείς και εκφραστές του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής παιδείας και πάντα συνεισέφεραν τα μέγιστα στην ισχυροποίηση και διάδοση του ελληνικού πνεύματος.

Ειδικότερα, οι χορευτές παρουσίασαν με τη συνοδεία της λύρας, του νταουλιού, του γαβάλ και του αγγείου χορούς από τις περιοχές της Πάφρας, της Τραπεζούντας, της Κερασούντας, της Νικόπολης, του Καρς Καυκάσου και της Αργυρούπολης του Πόντου, δείχνοντας, για ακόμα μία φορά, ότι η παραδοσιακή μουσική και ο χορός όχι μόνο δεν χάνονται με την πάροδο του χρόνου αλλά παραμένουν ζωντανά από γενιά σε γενιά.

Τα χορευτικά συγκροτήματα των πέντε συνδέσμων ποντιακών σωματείων που αποτελούν το σώμα της Π.Ο.Ε. παρουσίασαν τους χορούς ανά περιοχή, σε τέσσερις ή πέντε ομόκεντρους κύκλους, όπως χορεύονταν και παλαιότερα στον Πόντο.Επίσης, πήραν μέρος δεκάδες επαγγελματίες και ερασιτέχνες πόντιοι μουσικοί, οργανοπαίχτες, ερμηνευτές, καλύπτοντας όλο το φάσμα της μουσικής παράδοσης του Εύξεινου Πόντου.

Η πλέον συγκλονιστική στιγμή της εκδήλωσης ήταν η παρουσίαση του δρώμενου με τίτλο «Τρεις γενιές Πυρίχιου χορού», στο οποίο πυριχιστές από τρεις διαφορετικές γενιές χόρεψαν, ταυτόχρονα, τον Πυρίχιο χορό σε ξεχωριστό ομόκεντρο κύκλο η κάθε μια. Αφηγητές στο δρώμενο ήταν οι ηθοποιοί Τάκης Βαμβακίδης και Γιάννης Ευφραιμίδης.

Στο Φεστιβάλ συμμετείχε και η σαρανταμελής αποστολή του Πολιτιστικού Ποντιακού Συλλόγου Λόφου Ελασσόνας, η οποία κατά την παραμονή της στην Αθήνα επισκέφθηκε μεταξύ άλλων την Ακρόπολη και το Μουσείο της Ακρόπολης, καθώς και το εμβληματικό μνημείο της Γενοκτονίας των 353.000 Ελλήνων του Πόντου που βρίσκεται στον Πειραιά, που ήταν ο κύριος προορισμός των Ποντίων προσφύγων, μετά την Μεγάλη Καταστροφή.

Το μνημείο λέγεται «Πυρίχιο πέταγμα» και αποτελεί ένα «άυλο τείχος μνήμης της Γενοκτονίας», όπως το αποκαλεί ο δημιουργός του Παναγιώτης Τανιμανίδης. Είναι ένα τρισυπόστατο σύγχρονο γλυπτό έργο (15.50 Χ 7.10), με βασικό υλικό το ανοξείδωτο μέταλλο (χάλυβας και ορύχαλκος), και περιέχει 17 γλυπτικές συνθέσεις, στις οποίες παριστάνονται διάφορα στοιχεία του Πόντου, ιστορικά και μη, με τα οποία ένα προσφυγοπούλι «προσπαθεί να κοινωνήσει μέσα μας τους αιώνες του δίκιου του, τις ρίζες του ίσκιου του, τις αντοχές του πολιτισμού του...».

Ο Πολιτιστικός Ποντιακός Σύλλογος Λόφου στο μνημείο της Γενοκτονίας των Ποντίων στον Πειραιά

"Ζωή και κότα... με χαβίτς και με κορκότα!!!"

Μια πρωτότυπη ποντιακή επιθεώρηση

Με μεγάλη επιτυχία ανέβηκε και στην Ελασσόνα η νέα ποντιακή επιθεώρηση με τίτλο: «Ζωή και κότα...με χαβίτς και με κορκότα!!!», σε κείμενα των Δημήτρη Πιπερίδη και Κώστα Βαμβακίδη. Η παράσταση πραγματοποιήθηκε στις 30/11/2017, στην αίθουσα «Βασίλης Φαρμάκης», η οποία ήταν ασφυκτικά γεμάτη από Πόντιους και μη θεατές.

Πρωταγωνιστές του έργου ήταν οι ταλαντούχοι ηθοποιοί Τάκης Βαμβακίδης και Αλέξης Παρχαρίδης. Συμμετείχαν, επίσης, οι: Έρρικα Νικολαΐδου, Δαμιανός Νικολαΐδης, Χρύσα Βαμβακίδου, ο λυράρης Δημήτρης Πιπερίδης και ο κορυφαίος ηθοποιός Κώστας Βουτσάς.

Η σκηνοθεσία ήταν του Γιάννη Μποσταντζόγλου, ενώ οι χορογραφίες ήταν της Σοφίας Σαββίδου.

Η παράσταση ήδη ανέβηκε σε πολλές πόλεις της Ελλάδας και σε διάφορες πόλεις του εξωτερικού, όπου υπάρχει απόδημος Ποντιακός Ελληνισμός, όπως στην Φρανκφούρτη της Γερμανίας, στη Στοκχόλμη της Σουηδίας και αλλού, ενώ προγραμματίζεται να ταξιδεύσει και στον Καναδά και τις ΗΠΑ. Σχεδόν ολόκληρη η παράσταση είναι στην ποντιακή διάλεκτο, αλλά είναι κατανοητή ακόμα και σε όσους δεν έχουν ποντιακή καταγωγή, δεδομένου ότι αρκετές σκηνές είναι στην απλή ελληνική γλώσσα.

Με το αστείρευτο χιούμορ και την πολιτική σάτιρα, οι συντελεστές του έργου, εκτός από το γέλιο και την χαρούμενη ατμόσφαιρα, πάντοτε στέλνουν τα δικά τους σύγχρονα μηνύματα στο κοινό. Άλλωστε το σατιρικό στοιχείο γίνεται φανερό και στον τίτλο της επιθεώρησης, που προλέγει ότι με τα συνηθισμένα φτωχικά ποντιακά φαγητά χαβίτς και κορκότα δεν είναι δυνατόν να περνάει κανείς καλά, σύμφωνα με την λαϊκή έκφραση «ζωή και κότα».

Η παράσταση αυτή είχε όλα τα στοιχεία της επιθεώρησης: ο σατιρικός λόγος, πρόζα με σατιρικούς διαλόγους, μουσική, χορός, αυτοσχεδιασμούς κ.λπ. Όλοι οι ηθοποιοί ερμήνευσαν με μεγάλη επιτυχία τους ρόλους τους, με προεξάρχοντες τους Τάκη Βαμβακίδη και Κώστα Βουτσά, ο οποίος, παρά το προχωρημένο της ηλικίας του απέδειξε ότι μπορεί να σταθεί πολύ καλά ακόμη στη σκηνή, όπως τον καιρό της νεότητάς του, τότε που είχε κατακτήσει το πανελλήνιο θεατρικό και κινηματογραφικό κοινό. Αξίζει, βέβαια, να τονισθεί το γεγονός ότι ο γνωστός Πόντιος τραγουδιστής Αλέξης Παρχαρίδης, εκτός από το εξαιρετικό ταλέντο που διαθέτει στην ερμηνεία των ποντιακών τραγουδιών, απέδειξε ότι διαθέτει και μεγάλο ερμηνευτικό-θεατρικό ταλέντο.

Ωστόσο, η μεγάλη σκηνοθετική πρωτοτυπία της παράστασης ήταν η συμμετοχή στην πλοκή του έργου δεκάδων μελών, χορευτών και μουσικών, των τοπικών ποντιακών συλλόγων που ανέβηκαν στην σκηνή μαζί με τους ηθοποιούς και ενσωματώθηκαν στο έργο.

Ειδικότερα, συμμετείχαν οι Σύλλογοι: Ένωση Ποντίων Επαρχίας Ελασσόνας, Ποντιακός Πολιτιστικός Σύλλογος Λόφου, Μορφωτικός Σύλλογος Ολυμπιάδας, Πολιτιστικός Σύλλογος Αετορράχης, Μορφωτικός Σύλλογος Καλλιθέας και Ποντιακή Παρέα Ελασσόνας ΄΄Το Παρακάθ΄΄. Άλλωστε, η συμμετοχή όλων αυτών των συλλόγων συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην εκπληκτική επιτυχία που σημείωσε η παράσταση, η οποία, τελικά, εκτός από μια εξαίρετη θεατρική παράσταση, είχε αποτέλεσμα την πολιτιστική συνεργασία όλων των ποντιακών συλλόγων της Επαρχίας Ελασσόνας, γεγονός που έγινε για πρώτη φορά στην περιοχή μας. Μέσα από αυτή την επιτυχία αποδείχθηκε περίτρανα η αναγκαιότητα της συνεργασίας και συνένωσης όλων των ποντιακών Φορέων της περιοχής για την μεγαλύτερη ανάδειξη του Πολιτισμού του Πόντου.

Επιτέλους, ας γίνει αυτή η παράσταση η αφορμή να παραμερισθούν οριστικά όλοι οι μικρο-εγωισμοί και οι όποιες άλλες διαφορές που απομακρύνουν και χωρίζουν τον κόσμο, για να προχωρήσουν όλοι μαζί οι ποντιακοί σύλλογοι σε κοινές δράσεις: πολιτιστικές εκδηλώσεις για την ποντιακή γενοκτονία, διαλέξεις για ποντιακά ζητήματα, Πανεπαρχιακό και Ποντιακό Φεστιβάλ, δημιουργία ποντιακού θεάτρου, δημιουργία ποντιακής στέγης στην Ελασσόνα, μαθήματα της ποντιακής διαλέκτου, μαθήματα ποντιακής μουσικής κ.ά.

Κ.Σ.

Οι τελευταίες πεντάρες»

Παρουσίαση του βιβλίου του Βαγγέλη Αυδίκου, καθηγητή Λαογραφίας του Παν/μίου Θεσσαλίας

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου του κ. Βαγγέλη Αυδίκου, καθηγητή Λαογραφίας του Παν/μίου Θεσσαλίας με τίτλο: «Οι τελευταίες πεντάρες». Πρόκειται για μια βιβλιοπαρουσίαση υψηλού επιπέδου που άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις.

Η παρουσίαση έγινε την Τρίτη 14 Νοεμβρίου 2017, στην ανακαινισμένη αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου της Μητρόπολης Ελασσόνας με την παρουσία δεκάδων φίλων του βιβλίου. Διοργανωτές ης εκδήλωσης ήταν το Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας-Κέντρο Τέχνης και Λόγου Επαρχίας Ελασσόνας και οι Εκδόσεις «Ταξιδευτής».

Για το βιβλίο μίλησαν οι: Βασίλειος Ζαρζώνης, φιλόλογος, και Ευαγγελία Ράπτου-Στεργιούλα, Δρ Κοινωνικής Λαογραφίας, καθώς και ο ίδιος ο συγγραφέας.

Αποσπάσματα του βιβλίου διάβασε η κ. Ελένη Μπλιούμη-Μπαρά, εκπαιδευτικός, ενώ τον συντονισμό της συζήτησης είχε ο κ. Κώστας Σαχινίδης, Δρ Κοινωνιολογίας, Πολιτικός Επιστήμων, ο οποίος, μεταξύ άλλων, τόνισε: «Το μυθιστόρημα του Βαγγέλη Αυδίκου: «Οι τελευταίες πεντάρες» αποτελεί μια μυθοπλασία για τη βία που επικράτησε σε χρόνους ταραγμένους και αναζητά τις πληγές των ανθρώπων που εγκλωβίζονται στα αδιέξοδα του εμφύλιου πολέμου. Ταυτόχρονα αποτελεί μια λογοτεχνική αναπαράσταση της τραγικής κατάστασης της εμφύλιας σύρραξης και παρουσιάζει τα αδιέξοδα της διαμάχης που δημιουργήθηκε μεταξύ των Ελλήνων, η οποία ήταν προϊόν της επέμβασης των ξένων δυνάμεων και κυρίως των Άγγλων και των Αμερικανών.

Είναι μια ιστορία για τη μεταπολεμική επαρχία που δίχασε τους Έλληνες και η Ελλάδα χωρίστηκε στα δύο με τον φανατισμό που επεκράτησε και την αλόγιστη βία.

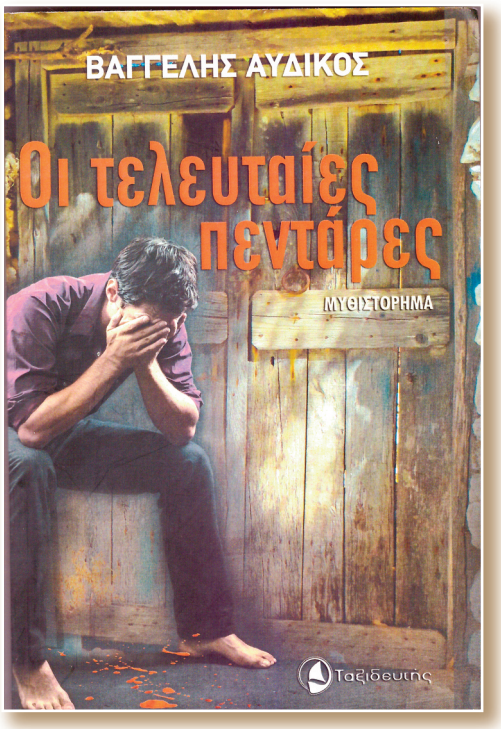

Οι ήρωες του βιβλίου είναι άνθρωποι με πάθη, και αδυναμίες που δεν μπόρεσαν να σταθούν όρθιοι στα χρόνια της φωτιάς, όπως γράφει ο ίδιος ο συγγραφέας και γι'αυτό βγήκαν όλοι νικημένοι απ' αυτή την εμφύλια σύγκρουση. Γενικότερα το θέμα του βιβλίου έχει πολλές παραμέτρους και διαστάσεις και απευθύνεται προς όλους τους Έλληνες με ένα κεντρικό μήνυμα: Ποτέ πια εμφύλιος πόλεμος επειδή οδηγεί στην εξαθλίωση του ανθρώπου και στην καταστροφή της χώρας».

Η κυρία Ευαγγελία Ράπτου-Στεργιούλα προσπάθησε να αποκωδικοποιήσει την εικόνα του εξωφύλλου, σχολιάζοντας ότι:

«Ο Βαγγέλης Αυδίκος υπο-κινεί την αναγνωστική επιθυμία μου προς τα μυθιστορήματά του από την πρώτη κιόλας σελίδα, τη σελίδα του εξωφύλλου. Μια παλιά ξύλινη πόρτα αποτελεί το φόντο. Φαίνεται καλά κλεισμένη, σαν αμπαρωμένη, αλλά από την ορατή πλευρά δεν έχει κλειδαριά. Και αυτή η απουσία λειτουργεί προκλητικά. Είναι μια πρόκληση να εισέλθει κανείς στον χώρο πίσω από την πόρτα. Η πεπαλαιωμένη μορφή της αναδύει μια αίσθηση μυστηρίου, μιας απροσδιόριστης και αναιτιολόγητης ανησυχίας.

Τι να κρύβει, άραγε; Εύκολα μπορεί κανείς να το μάθει, αρκεί να την σπρώξει. Δεν έχει πόμολο. Όσο εύκολο, όμως, και να φαίνεται το άνοιγμα, το εμπόδιο δεν βρίσκεται στην κλειστή πόρτα. Λανθάνει στη θέα αυτής. Σκέφτεσαι να την ανοίξεις και τρομάζεις με την ιδέα ότι μπορεί να ξεπροβάλλουν απειλητικά μορφές του χθες, ενός απώτερου παρελθόντος που στέκεται εκεί και στοιχειώνει το παρόν μας, τη ζωή μας.

Ένας νέος σκυφτός με βία, δηλαδή με δυσκολία, κρατάει τα μάτια κλειστά. Φοβάται άραγε να δει ή υποψιάζεται το θέαμα και τρομάζει με την υποθετικά επαπειλούμενη θωριά του; Και γιατί υποθετικά; Μήπως είναι σίγουρος για το περιεχόμενο; Γι' αυτό που θα αντικρύσει; Κάθεται έξω από την ξύλινη, ξεθωριασμένη και από τον χρόνο βεβαρυμμένη θύρα ξυπόλητος. Λες και τα παπούτσια θα τον βοηθούσαν να φύγει και να ξεφύγει και τώρα χωρίς αυτά μένει και στέκεται ανήμπορος. Σαν να κλαίει και τα δάκρυά του έγιναν σταγόνες αίματος στο πάτωμα. Ματώνει. Πονάει. Η σιωπή πνίγει τον πόνο, που μένει άφατος, ανέκφραστος. «Μια εικόνα χίλιες λέξεις». Το κόκκινο χρώμα αποκαλύπτει περισσότερα από όσα οι λέξεις θα τολμούσαν να πουν. Απόλυτα ταιριαστός ο τίτλος του μυθιστορήματος: «Οι τελευταίες πεντάρες», σε ίδιο χρώμα. «Πεντάρα», ένα παλιό νόμισμα των πέντε λεπτών, υποδιαίρεση της δραχμής (100 λεπτά). Επειδή η αξία ήταν πολύ μικρή, λέξη λειτουργεί και μεταφορικά και δηλώνει την απαξίωση, την αδιαφορία. Μεταξύ των σημασιών που δίδονται στη λαϊκή πεντάρα είναι και η σημασία της ως σύνολο πέντε ομοειδών πραγμάτων, ως πεντάδα: «φάγαμε μια πεντάρα», δηλαδή είτε αποβολή πέντε ημερών είτε φυλάκιση πέντε ημερών ή μηνών ή ετών. Μου θύμισε το θεατρικό έργο «Μιας Πεντάρας Νιάτα», τίτλος και της κινηματογραφικής κωμικής ταινίας του 1967, σε παραγωγή Κλέαρχου Κονιτσιώτη και σε σενάριο των Κώστα Πρετεντέρη - Ασημάκη Γιαλαμά.

Η πρώτη μου απορία παραμένει. Τι να είναι άραγε αυτό που συντελεί ώστε να λειτουργεί απαξιωτικά προς τα νειάτα, προς τη ζωή, προς τη χαρά;». Για να προσθέσει στον επίλογο του λόγου της «παραθέτω μερικές φράσεις από το βιβλίο που μου άρεσαν και πιστεύω ότι μας δίνει το χώρο προβληματισμού, κρίσης και αποφάσεων για όσους ακόμη είναι μπολιασμένοι με το μίσος:

"Η εξουσία χρειάζεται ήρωες, ακόμη και παλουκωμένους . Ακόμη και με υποστηρίγματα. Όσο όμως , πιο ψηλά είναι τα μνημεία, τόσο μεγαλύτερο είναι το βάρος της συλλογικής ανασφάλειας που αναλαμβάνουν να σηκώσουν στους ώμους τους. "

"Αν δεν μπορούμε να μιλήσουμε για το παρελθόν χωρίς φερετζέ, τότε τι μέλλον έχουν οι νέοι σ' αυτόν τον τόπο?"

«Οι πληγές δεν κλείνουν με το κλείνουμε τα μάτια και να σβήνουμε τις σελίδες της ιστορίας. Χρειάζεται να θυμόμαστε για να τιμήσουμε όσους έχασαν τη ζωή του, εκείνους που με το αίμα τους πότισαν το δέντρο των σκοπιμοτήτων. Εκείνο που μένει ως σήμερα είναι οι ανοιχτοί τάφοι.

Ο Κόντογλου έγραψε κάποτε πώς κάθε φορά που παραδίδουμε ένα βιβλίο στο Κοινό, είναι σαν να του παραδίδουμε ένα κάστρο. Μα σκοπός του είναι, σαν παραδώσει το κάστρο του, να κλείσει μέσα στις πύλες του τον εισβολέα, να τον καταχτήσει. Και αυτό το πετυχαίνει ο Βαγγέλης Αυδίκος. Καταφέρνει να κλείσει μέσα στο κάστρο του τον νικητή, τον αναγνώστη».